

Täysistunto

Keskiviikko 10.6.2026 klo 14.06—18.03

9. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027—2030

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/2026 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 14/2026 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 14/2026 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan Markus Lohen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Valtioneuvoston edustajalle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Nyt keskusteluun. Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi, olkaa hyvä, ja kaikki muut, jotka eivät halua osallistua, olkaa hyvä, siirtykää salin ulkopuolelle.

Keskustelu

14.22 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen nyt valtiovarainvaliokunnan mietinnön koskien valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027—2030. Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2027—2030 pohjautuu valtiovarainministeriön kevään 2026 ennusteeseen, jossa on huomioitu hallituksen päättämien sopeutus- sekä kasvu- ja työllisyystoimien välittömät vaikutukset julkisen talouden tuloihin ja menoihin. Julkisen talouden alijäämän arvioidaan kasvavan 4,6 prosenttiin vuonna 2026 ja pysyvän noin 4,5 prosentin tasolla suhteessa bruttokansantuotteeseen koko kehyskauden. Valtionhallinto on edelleen julkisen talouden alasektoreista alijäämäisin ja myös pysyy sellaisena. Samoin kuntahallinto ja hyvinvointialueet pysyvät alijäämäisinä, kun taas työeläkelaitokset ovat ylijäämäisiä ja muut sosiaaliturvarahastot lähellä tasapainoa. Julkisen velan kasvu suhteessa bruttokansantuotteeseen jatkuu kehyskaudella, ja julkisyhteisöjen velkasuhteen arvioidaan nousevan yli 99 prosenttiin vuoden 2030 lopussa.

Valiokunta on huolissaan julkisen talouden jatkuvasta velkaantumisesta. Näköpiirissä oleva tulokertymä ei riitä rahoittamaan menoja tulevaisuudessa. Pelkästään valtion talousarvion alijäämä kasvaa kehyskaudella 17,4 miljardiin euroon, mihin vaikuttavat keskeisesti puolustus- ja korkomenojen kasvu sekä ikääntymissidonnaiset menot, kuten terveyst- ja hoivamenot.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että Suomen talouskasvu on ollut pitkään heikkoa ja että tuottavuuden vaikea kehitys rajoittaa julkisen talouden vahvistumista myös tulevina vuosina.

Valiokunta pitää tärkeänä, että talous- ja tuottavuuskehitykseen saadaan muutos. Tarvitaan uusiutumisen- ja uudistumiskykyä sekä yksityisellä että julkisella sektorilla, jotta vähemmillä panoksilla saadaan aikaan enemmän ja parempaa. Tarvitaan myös kannustimia ja rohkeutta investoida pääomaan ja osaamiseen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikan tavoitteena on parantaa suomalaisten elintasoa, kääntää Suomen talous kestäväan kasvuun ja taittaa hyvinvointia uhkaava velkaantumiskehitys. Vaalikauden alussa tavoitteeksi asetettiin korkeintaan yhden prosentin julkisen talouden alijäämä ja julkisen velkasuhteen kasvun taittaminen vaalikauden loppuun mennessä. Valiokunta toteaa, että kuluvan vaalikauden finanssipoliittisten tavoitteiden saavuttaminen velkaantumiskehityksestä ja julkisen talouden alijäämästä näyttää haastavalta. Valiokunta pitää välttämättömänä julkisen talouden tasapainottamista, velkaantumiskehityksen taittamista sekä talouden kääntämistä kasvuun — ei kuitenkaan siksi, että EDP-menettely edellyttää tietyllä nettomenopolulla pysymistä, vaan Suomen oman edun vuoksi. [Arto Satonen: Kyllä!]

Valiokunta toteaa, että julkisen talouden saattaminen hallintaan on itsessään kasvua edistävä toimi, sillä julkisen talouden vahvuus näkyy korkotasossa, luottoluokituksessa, Suomen houkuttelevuudessa investointiympäristönä sekä elinkeinotoiminnan ja kotitalouksien toiminnan edellytyksissä. Tasapainottamistoimien kansallisessa valmistelussa tarvitaan pitkäjänteistä ja ylivaalikautista sitoutumista.

Euroopan unionin neuvosto asetti Suomen liiallisen alijäämän menettelyyn tammikuussa 2026 ja hyväksyi suosituksen liiallisen alijäämän korjaamiseksi. Suosituksen sisältämä korjaava nettomenopolku koskee vuosia 2026—2028. Valtiovarainministeriön arvion mukaan Suomi noudattaisi vuonna 26 korjaavaa nettomenopolkua, kun vuoden 25 nettomenojen supistuminen ja vuosien 25—28 puolustuspoikkeuslauseke otetaan huomioon, mutta vuodelle 2027 arvioidaan poikkeamisriskiä.

Hallituksen finanssipolitiikan tavoitteena on ollut vahvistaa julkista taloutta ja kääntää Suomen velkaantumiskehitys. Näin ollen hallitus on päättänyt noin 10 miljardin euron toimenpidekokonaisuudesta. Hallituksen päätösperäisten toimien kokonaisuuden mittaluokkaa voi tarkastella eri tavoin.

Julkisen talouden suunnitelmassa kuvataan toimien vaikutusta julkisyhteisöjen rahoitusasemaan eli tulojen ja menojen tasapainoon, ja tämän analyysin mukaan tehdyt päätökset vahvistavat julkisyhteisöjä noin 2,8 miljardilla eurolla vuoden 2027 tasolla. Tarkastelu ei sisällä toteutettujen työllisyystoimien rakenteellisia julkista taloutta vahvistavia vaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on käsitellyt mietinnössään myös erikseen kasvutoimia hyvinkin laajasti: puolustuksen rahoitusta, valtionhallinnon toimintamenoisäästöjä, valtionavustussäästöjä, hyvinvointialueiden taloutta ja myös kuntataloutta ja kestäväää kehitystä, joista tarkemmin ja laajemmin tässä mietintötekstissä.

Viimeisenä kappaleena nostamme esiin valtion taloudelliset vastuut ja riskit, ja niistä valiokunta toteaa mietinnössään muun muassa seuraavaa: ”Valiokunta toteaa, että valtion vastuiden kasvu on huolestuttavaa, ja niiden realisoitumisesta muodostuvat kustannukset voivat aiheuttaa merkittävän rasituksen. Myös riski valtion lainansaannin vaikeutumisesta ja sen hinnan kohoamisesta on kasvanut. Luottoluokittajien arviointeihin Suomen talou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

den näkymien heikentymisestä on suhtauduttava vakavana varoituksena. Valtiota sitovat taloudelliset päätökset ja vastuiden seuranta sekä niiden aiheuttamat riskit on arvioitava aiempaakin huolellisemmin. Valiokunta kiinnittää huomiota valtion velkaantumisen ohella hyvinvointialueiden ja kuntien velkatasoon. Julkisen talouden tasapainottamiseen tähtäivät toimet ovat välttämättömiä koko julkisen talouden vastuiden hallitsemisessa.”

Arvoisa puhemies! Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy kannanoton selonteon VNS 3/2026 vp johdosta, ja tämä kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta.

Totean vielä, arvoisa puhemies, tähän loppuun, että tähän mietintöön on jätetty neljä eri vastalauseita, jotka täällä käsittelyssä esitellään sitten erikseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaanpa sitten muutama debattipuheenvuoro tähän asiaan, ja sieltä ensimmäisenä edustaja Heinonen.

14.30 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maamme taloudessa näkyy nyt pitkästä ajasta piristymisen merkkejä. Niitä satelee, hyviä viestejä useilta tahoilta, varovaisia mutta myönteisiä yhtä kaikki. Ilta-Sanomat kertoi jokin aika sitten, että suomalaiset alkoivat kuluttaa, vähittäiskauppa kääntyi keväällä kasvuun. Tavara liikkuu, talous kasvaa, ja itse asiassa maamme teollisuustuotanto ylitti odotukset ja nousi maaliskuussa korkeimmalle tasolle sitten vuoden 2008. Myös rakentamisen suhdanteen elpyminen on jatkunut vähitellen, ja datakeskushankkeet ja infrarakentaminen vetävät. Investoinnit jopa plus 14 prosenttia, Euroopan nopein kasvu bkt:ssä, plus 0,9 prosenttia, pk-yritysten vienti plus 46 prosenttia, tilauskirjat täyttyvät, plus 7,7 prosenttia, ja mikä parasta, Marinin hallituskauden syvä droppi ostovoimassa on nyt viimein korjaantunut ja ihmisten ostovoima on palautunut. Tässä on paljon hyviä merkkejä. Pidetään yhdessä huolta, että ne kantavat eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Meillä on täällä nyt 14 henkilöä, jotka ovat pyytäneet vastauspuheenvuoron, ja nyt niillä, jotka vielä haluavat tähän listalle, on mahdollisuus, nimittäin laitetaan nyt sitten seuraavaksi kiinni. — Seuraavaksi edustaja Lohi.

14.31 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Heinonen edellä mainitsi monia hyviä kehityssuuntia, mitä on näkyvissä, ja toivotaan, että ne myös toteutuisivat koko vuoden osalta ja jatkuisivat.

Valiokunta ei tässä käsittelyssä olevassa asiassa kuitenkaan ottanut kantaa kansantalouden kehitykseen vaan julkisen talouden suunnitelmaan. Se on meillä päiväjärjestyksessä, ja se on karua luettavaa. Siellä ei ole mitään positiivista näkyvissä, vaan hallitus on tuonut tänne esityksen suunnitelmasta, jossa Suomen velkaantuminen kiihtyy — siis siitä huolimatta, että meillä on näitä miellyttäviä ja mukavia uutisia, julkinen talous heikkenee. Tämähän on järkyttävän paha tilanne suomalaisten kannalta, koska jossain vaiheessa ne korot tulevat maksuun, jossain vaiheessa velkaakin on maksettava.

Otan täältä esimerkin. Meillä esimerkiksi hallituksen mainitsema kymmenen miljardin sopeutukset: tosiasiaa niistä on tulojen ja menojen tasapainon näkökulmasta toteutumas- sa vain 2,8 miljardia ensi vuoden tasossa — ei siis kymmentä miljardia, ei kuutta miljardia, ei neljää vaan 2,8 miljardia. Toinen on nämä työllisyystoimet. Niitten osaltahan on sanottu, että 105 000 työpaikkaa tulisi No, nyt valtiovarainministeri tuo valiokunnalle kirjalli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

sen dokumentin, jossa todetaan, että vuoden 2030 tasossa niistä voisi toteutua 18 000 ja loput 87 000 jää sen jälkeiselle ajalle. Eivät ole kovin nopeita kasvutoimia nämäkään, vaikka sinänsä siellä on mukana todella hyviäkin toimia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

14.33 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä on hyvä jatkaa, mihin edustaja Lohi päätti puheenvuoronsa. Kyllä nämä työllisyystoimet tulevat ihan varmasti vaikuttamaan, kun tämä kasvu lähtee liikkeelle. Itse asiassa ensimmäisiä merkkejä alkaa nyt olla. Juuri viimeisimmät tiedot Duunitorilta kertovat, että toukokuussa on avoimien työpaikkojen määrä kääntynyt kasvuun, mikä on tietysti kaikille varmasti iloinen uutinen.

Se on tietysti aivan totta, että tämä julkisen talouden haaste on sellainen, että edes nopea — joka näyttäisi olevan tapahtumassa — talouskasvu, joka vaikuttaa myös työllisyyteen, ei yksinään tätä ratkaise. Sen takia kyllä tämä sitoutuminen velkajarruun ja se, että puolueet kertovat aidosti, mitkä ne vaihtoehdot ovat, on äärimmäisen tärkeitä. Keskustalle täytyy antaa siitä tunnustus siitä, että te sentään kerroitte jo, että kaksi kolmasosaa tästä tasapainottamisesta tehdään säästöillä ja yksi kolmasosa veronkorotuksilla. Ainoastaan jäi kertomatta, mitkä ne säästöt ovat ja mitkä ne veronkorotukset. [Markus Lohen välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Viitanen.

14.34 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kyllähän tämä julkisen talouden suunnitelma osoittaa sen, että hallitus on epäonnistunut kaikissa taloustavoitteissaan. Meidän työttömyys on hurjissa lukemissa, ja velkaa tullaan ottamaan historiassa eniten tämän hallituksen aikana.

On varsin ikävää, että maksajiksi tälle epäonnistumiselle hallitus on löytänyt jälleen keran pienituloiset, sairaat ja vanhukset. §[Timo Heinonen: Voi voi!] — Voi voi, kyllä, juuri näin arvoisa oikeisto. — Nämä ovat hyvin ikäviä arvovalintoja, että hallitus antaa rahaa toisella kädellä suuryrityksille ja niiden osingonsaajille veronkevennyksinä, ja toisella kädellä sitten nostetaan näitä asiakasmaksuja ihan ennätystasolle.

Hallitus on esimerkiksi jo leikannut vanhustenhoivasta, ja nyt sitten korotetaan kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoivan maksuja. Terveyskeskusmaksun korotukset iskevät pahiten työttömiin, eläkkeensaajiin, pienituloisiin ihmisiin, ja nyt sitten hallitus tällä maksumoukarilla — sanoisin suorastaan maksumoukarilla — kurittaa juuri näitä ihmisiä. [Timo Heinonen: Aikamoista!] Tämä teidän maksumoukarinne on hyvin epäoikeudenmukainen. Tämä suunta on aivan väärä. Nämä ovat vääriä arvovalintoja. [Timo Heinonen: Ei nimeksikään totuutta!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Hoskonen.

14.36 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tämä on lähtenyt liikkeelle kasvuun, mutta kannattaa muistaa todellinen totuus niiden lukujen takana. Tällä hetkellä, eilen oli televisiossa, näyttävät siellä Turun telakalla, että yli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

kaksi miljardia on liikevaihto. [Arto Satonen: Kyllä!] Siellä taputetaan suuria karvaisia käsiä niin kuin sanonta kuuluu. Mutta katsokaa, mitä Suomessa tapahtuu tällä hetkellä: Me poltamme valtavan määrän runkopuuta kattiloissa kaasuna taivaalle, kun tämä turveviha eteni ilmastohumpan takia siihen, mihin meni. Aivan valtava kansantalouden vahinko. Tämä energian hinnan nousu vahingoittaa Suomen kansantaloutta vähintään kymmenellä miljardilla.

Tälle ei kukaan tunnu tekevän mitään. Tästä vaietaan niin kuin jostakin suuresta möröstä, josta ei uskalla edes puhua. Ajatelkaa, metsäteollisuuden vienti viime vuonna oli 13 miljardia, 17 prosenttia Suomen viennin arvosta. Tätä nyt lyödään oikein kaksin käsin moukarilla päähän, että saataisiin metsäteollisuus tästä maasta pois. Kyllähän siinä vihreiden ja vasemmistovihreiden tavoite toteutuu sillä, että saadaan metsät suojeltua, kun ei niillä ole enää talouskäyttöä. Mutta ajatelkaa, miten suomalaisille sitten käy.

Toivon, että tähän hommaan tulee vähän realismia. Lopetetaan tämä turhanaikainen 10—15 miljardin velanotto sillä, että ruvetaan töihin ja ennen kaikkea suomalaisiin töihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Hyrkkö.

14.37 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy siinä mielessä laittaa rasti seinään, että olen edustaja Hoskosen kanssa samaa mieltä siitä, että puuta ei todellakaan tarvitsisi polttaa poroksi. Siihen tulisi hallituksen puuttua tavalla, joka vahvistaa meidän luonnon kestävyyttä ja myös julkisen talouden kestävyyttä, eli poistaa tämän teollisen mittakaavan puunpolton verotuki.

Jos katsotaan näitä julkisen talouden suuria haasteita — väestön ikääntymistä, heikkoa työllisyyttä, kasvavia korkomenoja, turvallisuusympäristön muutosta ja ilmasto- ja luontokriisien aiheuttamia riskejä taloudelle — niin tämä julkisen talouden suunnitelma ei kerta kaikkiaan vastaa näihin haasteisiin. Hallitus on pitkin kauttansa väittänyt suomalaisille, että kipeitä leikkauksia tarvitaan, koska ei ole vaihtoehtoja, mutta tämä julkisen talouden suunnitelma kertoo toista. Talouspolitiikassa on aina kyse arvoalinnoista, ja tämä hallitus on tehnyt huonoja valintoja. Se on lisännyt lapsiperheköyhyyttä, hidastanut talouden elpymistä ja laiminlyönyt ympäristökriisien hoitamista.

Ja kun puhutaan hallituksen omista talouspoliittisista tavoitteista, niin kyse on siis vakavasta epäonnistumisesta. Nettosopeutus on todella kutistunut kovista puheista huolimatta alle kolmeen miljardiin, ja velkasuhde jatkaa kasvuaan. Olisi rehellistä, että hallitus edes myöntäisi tämän ja myöntäisi sen, että tämä teidän talouspolitiikkanne ei kerta kaikkiaan toimi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lohikoski.

14.38 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on epäonnistunut kaikissa keskeisissä talouspoliittisissa tavoitteissaan. Näitä tavoitteita olivat muun muassa suomalaisten elintason parantaminen, [Arto Satosen välihuuto] työllisyyden nostaminen vähintään 100 000 työllisellä ja julkisen talouden velkasuhteen kasvun pysäyttäminen. On kyllä aikamoinen floppi tämä hallituskausi näihin tavoitteisiin nähden. Päinvastoin, hallitusohjelman tavoitteisiin nähden Suomessa ovat kasvaneet pienituloisuus, eriarvoisuus, asunnottomuus ja työttömyys. Kaikki nämä ovat kasvaneet tällä hallituskaudel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

la. Suomen työllisyystilanne on EU:n huonoin, ja myöskin työllisyysaste on heikentynyt. Samaan aikaan te olette täällä puhuneet siitä, että velkaantuminen loppuu, ja siinäkin on käynyt päinvastoin: tämä hallitus ottaa enemmän velkaa kuin edeltäjänsä, vaikka toisin väitätte. Hallitus on rapauttanut julkisen talouden tulopohjaa myöskin siirtämällä verotusta siten, että suuryritykset ja suurituloiset hyötyvät. Tässä ei ole kyllä kansantalouden näkökulmasta järkeä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Vähämäki.

14.40 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! On aivan totta, että tämä julkisen talouden suunnitelma vuosille 27—30 antaa vakavan viestin Suomen julkisen talouden tilasta. Se on selvästi miinuksella. Velkasuhde on kasvamassa. Se voisi taittua, jos vaikka tämän vuoden kasvu nousisi sinne päälle kahteen, kahteen ja puoleen, eli toisin sanoen kasvu olisi yhtä nopeaa kuin ensimmäisen puoliskon aikana. Mutta totuus on se, että meidän täytyy julkista taloutta sopeuttaa usean vaalikauden ajan. Liiallisen alijäämän menettelyssä ollaan. Toisaalta talouskasvu on käynnistynyt laaja-alaisesti. Vienti, kulutuskysyntä, matkailu, teollisuustuotanto, kaikki, ovat kasvussa. Tki-panostuksia tehdään, jotta saataisiin tuottavuutta ja kasvua aikaan. Niin kuin edustaja Satonen totesi, työllisyystoimien vaikutus näkyy viiveellä. Puolustusmenot, Nato-tavoitteet ja geopoliittinen tilanne luovat lisää kustannuspainetta julkiselle taloudelle. Hyvinvointialueilla taloustilanne vaihtelee, kuntataloudessa on myöskin painetta, ja sitten maakunnista tulee toivetta, että tiestöä täytyy saada kuntoon, ja sen on myöskin hallitus tällä kaudella tehnyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lyly.

14.41 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämä alijäämä, joka suunnittelukaudella nousee sinne 17 miljardiin euroon, on todella synkkää luettavaa, ja tämä kertoo oleellisen siitä, miten tämä talouspolitiikka on onnistunut. Piti taittaa velkaa ja piti kääntää menojen ja tulojen suhde toisenlaiseksi kuin ne tänä päivänä ovat. Kaikki ne ovat nyt jääneet taka-alalle, ja kaiken huipuksi tällä kaudella velkaan on valtuutusta haettu ensin 35 miljardia ja nyt 65 miljardia, eli sata miljardia euroa tämä hallitus on hakenut valtuutusta nostaa velkaa — kertoo siitä, mihin suuntaan tässä Suomessa on menty. Nämä luvut eivät ole kyllä hallituksen talouspolitiikan onnistumisia. Ne ovat käytännössä hallituksen epäonnistumisia. Suurin epäonnistuminen tapahtuu työttömyyden osalta. Se vain jatkaa kasvuaan, ja näköpiirissä ei ole yhtään kuukautta, joka olisi pienempi kuin viime vuonna vastaavana aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Holopainen, Mari.

14.42 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Pidän huolestuttavana, että hallituksen piiristä väitetään, että kaikki talouspolitiikan hyvät merkit ovat hallituksen ansiota, ja kuten me hyvin tiedetään, niin ne huonot kehityskulut eivät hallituspuolueiden mielestä koskaan ole olleet taas hallituksen vastuulla. Tätä on täällä kuultu, ja minä takia se on huolestuttavaa? Ei sen takia, että on oppositiopuolueita ja hallituspuolueita,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

vaan sen, että teidän analyysinne on täysin hämärän peitossa, eli mistä ne onnistumiset johdetaan. Jos väitetään, että talouden kehitys on politiikkanne ansiota, niin teidän pitäisi olla hieman tarkempia, mitä hyviä päätöksiä olette tehneet mielestänne.

Meillä ei ole Suomessa semmoista talouspolitiikan suuntaa nähty, ainakaan kokoomuksen vahtivuorolla, jossa tuottavuus olisi lähivuosikymmeninä lähtenyt nousuun, ja pidän tätä keskeisenä epäonnistumisena, kun ajatuksena pitäisi olla kirkkaana mielessä, miten me saadaan Suomen tuottavuus kasvuun.

Tässä sohitetaan aina välillä kaikenlaisilla perintöveroehdotuksilla — nytkin ilmeisesti kokoomukselta tuli puoluekokouksesta semmoinen kanta, että siitä pitäisi luopua — ja talouspolitiikassa ei ole oikein nähty mitään sellaista systemaattista johtolankaa, joka olisi auttanut Suomen taloudellista pärjäämistä. Velka kasvaa, työttömyys on kasvanut ennätyslukemiin, niin kuin tiedetään hyvin ja ollaan täällä salissa keskusteltu tästä useasti, mutta mikä on se tapa, jolla nyt saataisiin se kokoomuskin ymmärtämään talouden realiteetteja, eikä aina vain sohimaan sinne tänne ja ottamaan sitten irtopisteitä, [Puhemies koputtaa] kun talouskehitys alkaa joiltain osin näyttämään lupaavalta? [Puhemies: No niin!] Korkojen nousu kuitenkin tulee koettelemaan Suomea vielä lähitulevaisuudessa, ja tähänkin pitäisi myös olla vastauksia. [Timo Heinonen: Tehän puhutte aivan höpöjä, aivan höpöjä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä nyt meni kyllä runsaasti yli minuutin. — Seuraavaksi edustaja Suhonen.

14.44 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen taloustoimet voi kuvata siten, kuten aiemmin työministerinä toiminut Satonen kirjassaan kuvasi. Hän kuvasi kirjassaan, että tämä hallitus on tehnyt Suomen historian suurimmat sosiaaliturvavaleikkaukset — näin lukee teidän kirjassa —, ja tämä on kuvaavaa siitä, mitä politiikkaa tämä hallitus on tehnyt. Kysynkin nyt, arvoisa rouva puhemies: Tällä edustaja Heinonen äsken kuvasi sitä, mitenkä hienosti talous lähtee paranemaan ja elpymään ja kaikki menee vahvasti parempaan suuntaan, ja totta kai me kaikki toivomme, että näin käy, mutta jos näin käy, niin millä aikataululla olette valmiita korjaamaan näitä tuhoja esimerkiksi sosiaaliturvavaleikkausten osalta ja köyhyyden lisääntymisen osalta? Missä aikataulussa korjaatte tekemiänne tuhoja?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — No, edustaja Heinonen vastaa.

14.45 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että vasemmistoa keskustan kanssa vähän näyttää pelottavan se, että nyt talous on lähdössä kasvuun. Meillä on Euroopan nopein kasvu. Bkt kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä plus 0,9 prosenttia. Vienti vetää taas, pk-yritysten vienti 46 prosenttia plussaa vuoden 24 tasoon. Suomeen investoidaan jälleen, edellisvuodesta plus 14 prosenttia. Tilauskirjat täyttyvät, teollisuuden uudet tilaukset edellisvuodesta plus 7,7 prosenttia. Ja kuten sanoin, ostovoima on korjaantunut sieltä syvästä dropista, Marinin hallituksen ostovoimakuopasta. [Pia Viitasen ja Pia Lohikosken välihuudot] Olemme lähellä ennätysostovoimaa tällä hetkellä palkansaajien osalta. Tässä on hyviä merkkejä, ja ymmärrän, että se harmittaa siellä ja totuus naurattaa ja sitten omissa puheissa puhutaan aivan muuta kuin mitä me olemme sanoneet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

14.46 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo taisi olla hie-
man väärä todistus, että keskustaa harmittaisi tai pelottaisi se. Taisin käyttää puheenvuo-
ron, että me iloitsemme siitä, että on myönteistä kehitystä, ja jopa toivomme, että se jatku-
isi. Se olisi kaikkien suomalaisten, Suomen kansantalouden etu.

Mutta kun meillä on käsittelyssä julkisen talouden suunnitelma, niin voi kun me voisim-
mekin käyttää samanlaisia puheenvuoroja siitä, että julkisessa taloudessa olisi jotain
myönteistä kehitystä. [Timo Heinonen: Sieltä se alkaa!] Kenen tehtävä on huolehtia siitä,
että julkinen talous on kunnossa? Onko se suomalaisten kansalaisten tehtävä? Ei, heidän
tehtävä on rakentaa onnellista elämään Suomeen. Onko se suomalaisten yritysten tehtävä
huolehtia, että julkinen talous laitetaan tasapainoon? Ei tietenkään, niiden tehtävä on ra-
kentaa Suomeen kannattavaa liiketoimintaa, investoida, työllistää ja menestyä, ja meidän
tehtävä on luoda edellytykset sille. Jos kulloinkin hallitus ei julkisesta taloudesta kann-
huolta, sitä ei tee kukaan, ja tämä hallitus ei ole kantanut huolta, tai ainakin jos katsoo lu-
kuja, ei ole tehty mitään sen suunnan kääntämiseksi. [Timo Heinonen: Olisittepa tämän sa-
nonut valtiovarainministeri Saarikolle!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Sarkki-
nen.

14.47 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että
talouden elpymisestä on nyt merkkejä. Valitettavasti se ei vielä näy julkisen talouden lu-
vuissa eikä työllisyydessä, karmeista työttömyysluvuista nyt puhumattakaan.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan julkisen talouden käsittelyn aikana selkey-
tyi VM:n selvityksestä, että Orpon hallituskauden nettosopeutusluku on tosiaankin 2,8 mil-
jardia, ei siis se aiemmin markkinoitu 10 eikä 6 vaan 2,8. Eli näistä suurista, pienituloisiin
suomalaisiin osuvista sopeutuksista huolimatta saldo on näinkin paljon pienempi kuin 10
tai 6, sillä näissä markkinoiduissa luvuissa on ilmeisesti aika paljon ilmaa ja toisaalta nämä
holtittomat veronalennukset syövät käteenjäävää nettosopeutusta. Erityisen holtiton on
tämä yhteisöveroalennus, joka syö veropohjaa yli 800 miljoonaa euroa vuositasolla, mutta
hyvä uutinen on tietenkin se, että tästä ehditään vielä peruuttaa. Hallitus voi ottaa lusikan
kauniiseen käteen, jättää esityksen yhteisöveroalennuksesta tuomatta eduskuntaan ja siten
pienentää sitä tulevaa velkaantumista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä.

14.49 **Mika Lintilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa,
että sellainen kansanedustaja, joka ei iloitsisi talouden kasvusta, on vastuuton kansanedus-
taja, [Kokoomuksen ryhmästä: Kyllä, se on totta, juuri näin!] ja en usko, että tällaisia kan-
sanedustajia tässä salissa on. Se, mikä täytyy huomioda, on, että tämän julkisen talouden
suunnitelman aikana vielä ennusteita oltiin laitettu alemmaksi, eli se ei siihen aikaan kyllä
luvannut. Nyt täytyy tietysti toivoa, että me ollaan otettu pohjasta pieni pomppu. Sitähän
on toivottava. Se, minne se kantaa, on tietysti eri asia.

Jos katsotaan sitä legendaarista tulostaulua, niin sehän kertoo kuitenkin sen, että tämä
hallitus ei tule saavuttamaan ensimmäistäkään keskeistä hallituksen taloustavoitetta. Tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

on se, mitä sieltä tulee. Sekin, että nyt menetetään vuosi, kun hallitus on tiputtanut hanskat, on tosiasia.

Ja sitten voi sanoa tähän, kun kokoomuksen puolelta kysytään, mistä me leikataan: Kyllä meiltä listat tulee, voitte olla huolehti. Te ette ole kertoneet edes sitä, paljonko te laitate veroilla ja leikkaamalla. [Puhemies koputtaa] Ei teitä ole suljettu tästä keskustelusta pois. [Timo Heinonen: Voi tulla tyhjä paperi taas!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joonas.

14.50 **Joonas Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun nyt todella julkisen talouden suunnitelmaa käsitellään, niin ehkä on hyvä kuitenkin pysähtyä sen äärelle, että tähän ei voi toteutua. Varsinkin ne alijäämäluvut ovat niin jäätäviä, että ne eivät voi toteutua. Meidän kansantalous ei sitä kestä, eikä sitä menojen kasvupainetta, joka tässä julkisen talouden suunnitelmassa on kuvattu. Senpä takia voi kaikille todeta, että vuodesta 28 eteenpäin tällä paperillahan ei ole juuri tässä nyt arvoa, koska seuraava hallitus joutuu kauttaaltaan tämän mylläämään läpi. Se on selvä asia.

No, mitä tulee sitten tähän nettosopeutuskysymykseen, josta täällä on väiteltä ja josta väiteltiin eilenkin, niin se, mitä hallitus nyt jättää kertomatta, että miksi se julkista taloutta vahvistavien toimenpiteiden mittakaava on niin pieni siellä vuonna 27, todella johtuu siitä, että te olette vahvistavien toimenpiteiden lisäksi tehneet toimenpiteitä, mitkä ovat heikentäneet sitä julkisen talouden tilannetta: vuoden 27 tasolla kolmatta miljardia, ja keskeisimpänä juuri tämä yhteisöveropäätös. Pelkästään perumalla sen julkinen talous olisi huomattavasti paremmassa kunnossa ja me olisimme jopa luultavasti voineet välttää sen, että tässä alijäämämenettelyssä uhkaamme nyt rikkoa sitä EU:n nettomenopolkua, joka meille on määrätty.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Furuholm.

14.52 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä julkisen talouden suunnitelma alleviivaa hallituksen talouspoliittista epäonnistumista. Tulevalle hallitukselle jää perintönä kasvava alijäämä ja heikentynyt tulopohja. Pienemmässä kuvassa viime riihessä hallitus kohdisti lisäleikkauksia muun muassa kuntiin, mikä tarkoittaa leikkauksia lapsiin ja nuoriin eli koulutukseen. Turvallisuudesta paljon puhuva hallitus on myös kohdistanut valtionhallintoon suuria leikkauksia jo aiemmin, ja nyt tässä riihessä tulee lisää. Näillä on suora yhteys turvallisuuteen. Esimerkiksi liikenne- ja viestintävaliokunta on moneen otteeseen nostanut esiin sen vakavan huolen, joka liittyy Liikenne- ja viestintäviraston toimintaedellytyksiin. He ovat suuressa vastuussa kyberturvallisuuden saralla ja ovat jo joutuneet sopeuttamaan toimintaansa aikaisempien leikkauksien jäljiltä, ja kun nyt tulee lisää leikkauksia, niin on pakko kysyä, onko tämä hallitus jotenkin ajatellut, että turvallisuutta hoidetaan näin osaoptimoimalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Hänninen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

14.53 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Sieltä vasemmalta puolelta pyydettiin realiteetteja. Varmaan semmoinen yksi iso realiteetti, josta ei nyt näin päin ole puhuttu, on se, että me tarvitaan vähintään 100 000 uutta työpaikkaa, jotta voidaan taistaa tämä meidän velan ottaminen. Oletteko siitä samaa mieltä meidän kanssamme?

Mennään nyt faktoihin. Suomi on aivan liian pitkään elänyt yli varojensa. Nyt lainarahalla elätetyn Suomen valtion velan korkomenot kasvavat nopeasti, ja vuoteen 2030 mennessä pelkät korkokulut nousevat jo yli kuuden miljardin euron. Se on valtava määrä rahaa. Se on rahaa, joka on suoraan pois koulutuksesta, sosiaali- ja terveystalouksista sekä tulevaisuuden investoinneista ja turvallisuudesta. Se on rahaa, jonka maksamme eilisen hyvinvoinnista, eilisen turvasta. Se ei auta meitä huomenna.

Tässä julkisen talouden suunnitelmassa tunnustetaan myös turvallisuusympäristön muutos ja siitä johtuva puolustusmenojen jyrkkä kasvu. Suomen puolustuskyvystä huolehtiminen on välttämätöntä, eikä siitä yksinkertaisesti voi tinkiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

14.54 **Riitta Kaarisalo sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämä julkisen talouden suunnitelma aidosti osoittaa ja tekee täysin läpinäkyvästi selväksi sen, että tässä maassa paitsi on, myös ennen kaikkea jää todella, todella paljon tehtävää ja työsarkaa tämän hallituksen jäljiltä, sillä tämä velka- ja työttömyysperintö, minkä te nyt ihan aidosti jälkeenne jätätte, on kyllä ihan historiallisen merkittävä ja vertaansa vailla. Tosiaan kaiken tämän kolme vuotta kestäneen pullistelun ja henkseleiden paukuttamisen jälkeen tämä tosiasiallinen nettosopeutuskin jää alle kolmeen miljardiin, ja sitten huomioidaan vielä tämä aivan käsittämätön työttömyystilanne.

Ehkä mielestäni se onnettomin asia tässä kokonaisuudessa on se, että te olette systemaattisesti sulkeneet silmät ja korvat asiantuntijoiden kehoituksilta tehdä tietyntyyppisiä toimenpiteitä. [Arto Satonen: No, no, no!] Olette tehneet omia intressiryhmiänne suosivaa politiikkaa ja nimenomaan tavallisten suomalaisten ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kustannuksella. Tänäpäin tulivat tuoreimmat tiedot: sosiaalialalle vastavalmistuvista nuorista 14 prosenttia jää suoraan työttömäksi. Räjähdysmäinen työttömyyden kasvu — en hirveästi kehuisi tällä tilanteella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho. — Sitten mennään puhujalistaan.

14.55 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä julkisen talouden suunnitelma on tehty hyvin haasteellisessa taloudellisessa ja toiminnallisessa ympäristössä ja vastuullisesti. Täytyykin ihmetellä, kun täältä kuulee demareista puheenvuoroja, että on vastuutonta toimintaa, ettei ole riittävästi sopeutettu. Vastuutonta on minusta se, että edellinen hallitus on jättänyt meille sellaisen velkaperinnön, josta maksamme korkomenoina, mitä täällä edustaja Hänninen toikin esille, kolme miljardia vuodessa [Arto Satonen: Se on todellakin näin!] pelkästään korkoihin. Eli vähän kohtuutta niihin puheisiin.

Hyvä puoli sinänsä on se, että Suomen bruttokansantuote on kasvanut alkuvuodesta 0,9 prosenttia ja tämä kasvu näkyy esimerkiksi teollisuudessa, viennissä, investoinneissa, yksityisessä kulutuksessa. Myös työpaikkojen määrät ovat lähteneet kasvuun. Tämä on erin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

omainen signaali suomalaisille ja Suomen taloudelle. Samaan aikaan meidän tietenkin pitää huolehtia siitä, että esimerkiksi soterahoitus on riittävä ja se tehdään pitkäjänteisesti, loogisesti ja kannustavasti.

Nostan esille yhtenä taloutta piristävänä ja myös työpaikkoja tuovana myös kotitalousvähennyksen, jota tämä hallitus on nostanut. [Pia Viitanen: Mitä leikkasitte!] Toivottavasti sitä kautta on — ja nyt on jo nähtävissäkin — vireää toimintaa sen ympärillä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia oikein paljon tästä debatista. Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Sarkkinen.

14.57 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on epäonnistunut keskeisissä itselleen asettamissa talouspolitiikan tavoitteissa. Se on julkisen talouden suunnitelman pohjalta aivan selvää. Myös pienituloisuus, eriarvoisuus, asunnottomuus ja työttömyys ovat kasvaneet. Suomen työttömyystilanne on EU:n huonoin, ja myös työllisyysaste on heikentynyt. Samaan aikaan julkisen talouden velkasuhde on kasvanut osittain, koska hallituksen harjoittama finanssipolitiikka on pitkittänyt talouden matalasuhdannetta. Hallitus on myös rapauttanut julkisen talouden tulopohjaa ja syventänyt alijäämää keventämällä erityisesti suurituloisten ja yritysten verotusta.

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 27—30 osoittaa, ettei hallituksen keskeisin tavoite eli Suomen velkaantumisen taittaminen tule toteutumaan. Julkisen talouden suunnitelman mukaan velkasuhde ylittää tänä vuonna 90 prosentin rajan ja jatkaa kasvuaan vuoteen 2030 saakka. Taloudessa on alkuvuoden aikana näkynyt myönteisiä merkkejä, mikä on positiivista. Mahdollisesti käynnistynyt kasvu ei kuitenkaan vielä näy työttömyyden vähenemisenä tai julkisen talouden kohentumisena.

Hallituksen kehysriihipäätökset ja vuosia 26—29 koskeva julkisen talouden suunnitelma jatkavat hyvinvointivaltion ja sen rahoituspohjan heikentämistä. Hallitus esittää uusia leikkauksia muun muassa kuntien valtionosuuksiin, valtionhallintoon sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Samalla se pitää kiinni päätöksestään alentaa yhteisöveroa noin 800 miljoonalla eurolla vuodessa. Hallituksen toimet työttömyyskriisiin vastaamisessa ovat riittämättömiä suhteessa kriisin todelliseen mittakaavaan. Kehysriihessä nähtiin joitain myönteisiä päätöksiä liittyen esimerkiksi nuorten työllistämistoimiin ja rakennusalan tukemiseen, mutta toimien mittakaava on riittämätön, varsinkin kun otetaan huomioon, että hallitus on jo aiemmin heikentänyt työllisyydenhoidon edellytyksiä ja sosiaalisen asuntotuotannon edellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen nettosopeutus jää kauas sen viestimästä kymmenen miljardin sopeutuskokonaisuudesta. Valtiovarainministeriön valtiovarainvaliokuntaan toimittaman lisäselvityksen mukaan hallituksen toimet vahvistavat julkisen talouden rahoitusasemaa arviolta 2,8 miljardilla eurolla vuodessa vuonna 2027. Toisaalta hallitus toteuttaa julkisen talouden tulopohjaa rapauttavia toimia. Merkittävin näistä on yhteisöveron laskeminen 20 prosentista 18 prosenttiin vuonna 27. Valtion verotulot vähenevät tämän päätöksen myötä noin 800 miljoonalla eurolla vuosittain. Suomen yhteisöverokanta on jo nykyisellä tasollaan EU:n keskiarvon alapuolella ja näin ollen kilpailukykyinen muihin EU-maihin verrattuna. Yhteisöveron alennus ei siis todennäköisesti juuri vauhdita talouskasvua, mutta se tulee syventämään julkisen talouden vuosittaisia alijäämiä ensi vuodesta eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

Valtiontalouden ohjausjärjestelmä tulisikin pikaisesti uudistaa niin, että se ottaa tulot ja menot tasapuolisesti huomioon. Nykyinen, yksipuolisesti menoja raamittava ohjausjärjestelmä vinouttaa politiikkaa ja on omiaan heikentämään valtion tulopuolta ja siten syventämään velkaantumista. Tämän huomaamme konkreettisesti hallituksen yhteisöveron alenuksesta. Koska veronalennukset hyödyttävät yleensä varakkaampia ja valtion menojen lisäykset huonommassa asemassa olevia, ovat nykyisen kehysjärjestelmän kannustimet siinäkin näkökulmasta vinoutuneet. Myöskään tässä julkisen talouden tilanteessa Suomella ei ole varaa kokonaisveroasteen laskuun. Suomen veroasteen kolmen prosenttiyksikön lasku on heikentänyt julkisen sektorin tulopohjaa viimeisen 25 vuoden aikana, mikä vastaa suurin piirtein 8:aa—9:ää miljardia euroa. Kokonaisveroasteen ennustetaan laskevan edelleen kehyskaudella. Vasemmistoliitto näkee, että julkisen talouden sopeuttaminen tulisikin tehdä pääasiassa verokeinoilla ja tulisi palata kohti 2000-luvun taitteen veroastetta, jotta ikääntyvästä väestöstämme voitaisiin huolehtia.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmassa todetaan, että hallitus on sitoutunut Naton määrittämään puolustusmenotasoon, joka on viisi prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 35 mennessä. Puolustusvoimien määrärahoja nostetaan asteittain siten, että vuonna 2030 Naton määritelmän mukaiset puolustusmenot ovat arviolta 3,2 prosenttia suhteessa bkt:hen. Julkisen talouden suunnitelman mukaan puolustusministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa 6,7 miljardia ja kehyskauden lopussa 9,2 miljardia. Sotilasmenot ylittävät vuoteen 2030 mennessä opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan määrärahat valtion budjetissa.

Puolustusmenojen kasvattaminen on ymmärrettävää nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa. Kuitenkin on tunnistettava, että sotilasmenojen kasvattaminen lisää Suomen talouden ongelmia. Talous kaipaisi tuottavia investointeja ja panostuksia koulutukseen, hyvinvointiin ja vihreään siirtymään. Sotavarustelu ei juuri tue Suomen taloutta, sillä sotateolliset tuotteet hankitaan pääasiassa ulkomailta. Vasemmistoliitto ei ole sitoutunut korotetun bkt-sidonnaisen puolustusmenotavoitteen soveltamiseen, emmekä näe, että bkt-osuudet kertoisivat täyttä kuvaa puolustuskyvystä. Me näemme, että puolustusmenoja on kyllä jossain määrin lisättävä, mutta sitä ei pidä tehdä ylikorkeiden bkt-prosenttien perusteella. Suomen tulisi laskea asevelvollisuuden epäsuorat kustannukset osaksi omia puolustusmenojaan ja näin osaltaan vähentää painetta puolustusmenojen kasvattamiseen.

On selvää, että parlamentaarisen ryhmän viime viikolla hahmottelema puolustusmenojen vielä korkeampi taso on mahdoton. Tämän taisivat raportin julkaisun jälkeisten kommenttien perusteella huomata muutkin ryhmät. [Pia Lohikoski: Näin oli!] Puolustukseen laitettavat rahat ovat jostain muualta pois. Siksi piikki ei voi olla auki edes Puolustusvoimille.

Arvoisa puhemies! Esitän, että eduskunta hyväksyy vasemmistoliiton vastalauseen 4 mukaisen kannanoton.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

15.03 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Suomen julkinen talous on vaikeassa tilanteessa. Siitä meillä ei taida olla erimielisyyttä. Väestö ikääntyy, meillä on heikko työllisyyskehitys, kasvavat korkomenot, turvallisuusympäristön murros ja ilmasto- ja luontokriisien aiheuttamat riskit. Nämä edellyttäisivät uskottavaa, johdonmukaista ja oikeu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

denmukaista talouspolitiikkaa, ja siihen tämä hallituksen julkisen talouden suunnitelma ei kerta kaikkiaan vastaa.

Hallitus on väittänyt kerta toisensa jälkeen suomalaisille, että kipeitä leikkauksia tarvitaan, koska vaihtoehtoja ei ole, mutta talouspolitiikassa on aina kyse arvoalinnoista, ja tämä hallitus on tehnyt huonoja valintoja. Hallituksen talouspolitiikka on lisännyt lapsiperheköyhyyttä, hidastanut talouden elpymistä ja laiminlyönyt ympäristökriisien hoitamisen.

Myös hallituksen omien talouspoliittisten tavoitteiden valossa puhutaan vakavasta epäonnistumisesta. Nettopuutustus on kovista puheista huolimatta kutistunut alle kolmeen miljardiin, ja velkasuhde jatkaa kasvuaan. Hallitus ei siis saavuta edes niitä tavoitteita, joiden nimissä se on leikkanut koulutuksesta, sosiaaliturvasta ja palveluista. Julkisen talouden suunnitelma jatkaa tällä epäonnistuneen politiikan tiellä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen höveli veropolitiikka on keskeinen syy siihen, miksi julkisen talouden sopeutus ei muodosta uskottavaa kokonaisuutta. Samaan aikaan kun pienituloiset lapsiperheet, pitkäaikaissairaat ja opiskelijat kantavat leikkausten taakkaa, hallitus alentaa yhteisöveroa. Verotulojen menetys on varma ja välitön, kasvuvaikutukset asiantuntija-arvioiden mukaan epävarmoja ja toteutuvat parhaimmillaankin vasta pitkällä aikavälillä. Tästä on vastuullisuus kaukana.

Vihreät katsovat, että julkista taloutta on vahvistettava hallituksen linjaa vastuullisemmin. Veropohjaa tulisi vahvistaa asettamalla ympäristön kuormittamiselle asianmukainen hinta, uudistamalla osinkoverotusta sekä kaventamalla ansio- ja pääomatulojen verotuksen perusteettomia eroja. Näillä toimilla on myös laajaa asiantuntijatukea.

Hallituksen ympäristö- ja talouspolitiikka ovat räikeässä ristiriidassa. Hallitus ilmoittaa sitoutuvansa esimerkiksi ilmastolain tavoitteisiin ja vihreän siirtymän edistämiseen, mutta julkisen talouden suunnitelma ei sisällä uskottavaa rahoitusta eikä riittäviä toimia ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä voi tulla Suomelle erittäin kalliiksi.

Korkea koulutustaso, toimivat sotepalvelut, vaikuttava ennaltaehkäisevä työ muun muassa järjestöissä, viranomaisten toimintakyky ja puhdas luonto eivät ole menokohteita vaan yhteiskunnan toimintakyvyn, osaamisen, työllisyyden, tuottavuuden, turvallisuuden ja pitkän aikavälin julkisen talouden kestävyysperusta. Julkisen talouden vahvistaminen edellyttää myös laajaa hyväksyttävyyttä, eikä sitä synny politiikalla, jossa leikkausten taakka kohdistuu täysin epäoikeudenmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Lyhytnäköinen leikkauspolitiikka lykkää laskun tulevaisuuteen. Kun ennaltaehkäisevistä palveluista leikataan, ongelmat kasvavat ja siirtyvät kalliimpiin, korjaaviin palveluihin. Kun koulutuksesta tingitään, osaamisvaje syvenee. Kun lapsiperheköyhyys kasvaa, se nakertaa lasten tulevaisuuden mahdollisuuksia ja sitä kautta koko yhteiskunnan tulevaisuutta. On siis myös taloudellisesti kestävämpää, että hallitus ei piittaa päätöksensä vaikutuksista ihmisiin ja ympäristöön.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee talouspolitiikkaa, joka katsoo pidemmälle, panostuksiakin koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin, työperäisen maahanmuuton helpottamista, vihreän siirtymän investointien kotiuttamista. Nämä eivät ole vastakohtia julkisen talouden vahvistamiselle, ne ovat sen edellytys. Hallituksen valitsema tie vie Suomea väärään suuntaan. Se siirtää ongelmia seuraaville vuosille ja jättää seuraavalle hallitukselle entistä vaikeamman tilanteen: heikentyneen osaamis pohjan, kasvaneen köyhyyden ja syventyneen ilmasto- ja luontovelan.

Vihreiden vastalause tarjoaa vaihtoehdon ja 25 kohdan listan, jolla Suomen kurssia käännetään, joten teen vihreiden vastalauseen numero 3 mukaisen kannanottoehdotuksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

Kaksi ajankohtaista huomiota vielä loppuun.

Kokoomus on erityisesti kunnostautunut vaatimaan muilta puolueilta tietoa siitä, miten julkista taloutta tulevalla vaalikaudella vahvistettaisiin. Haluan kuitenkin muistuttaa, että nimenomaan kokoomukselta tällaisia listoja, vaihtoehtoja ja konkreettisia esityksiä ei ole kuulunut. Päinvastoin kokoomuksen mittari on tällä hetkellä rutkasti miinuksella, kun ehdotukset keskittyvät erityisesti verojen alentamiseen. Taidan olla edelleen yksi niistä harvoista poliitikoista, jotka ovat esittäneet oman yhdeksän miljardin sopeutuskokonaisuutensa, ja kysyn, kuinka kauan kokoomus aikoo jatkaa sammutetuin lyhdyin kulkemista ja näiden omien esitystensä piilottamista suomalaisilta.

Puolustusmenoista edustaja Sarkkinen puhui, ja olen varsin samaa mieltä monista niistä huomioista, mitä edustaja Sarkkinen nosti esiin. Täytyy kuitenkin korjata, että toisin kuin edustaja Sarkkinen antoi ymmärtää, tämä viime viikolla julkaistu puolustusmenoraporttihan ei ollut esitys, sitoumus tai lupaus siitä, miten puolustusmenoja tulevina vuosina kasvatettaisiin, vaan ikään kuin tällainen Puolustusvoimien listaus heidän tarpeistaan ja toiveistaan. Minusta on päivänselvää, että piikki ei ole auki Puolustusvoimille, eikä varmasti kukaan, joka Suomen talouden tilannetta seuraa, voi myöskään niin ajatella. Tämä raportti kyllä alleviivaa sitä, että Suomi tarvitsee erilaisia keinoja ja työkaluja siihen, miten tämä jo nyt päätetty ja yhdessä sovittu puolustusmenojen kasvattaminen, joka on mittaluokaltaan pienempi kuin tämä raportti, pystytään toteuttamaan. Suomen tuleekin edistää EU-tason ratkaisuja puolustusmenojen rahoittamiseksi ja sen talouspoliittisen liikkumavaramme turvaamiseksi. EU:n puolustuspoikkeama auttaa ottamaan huomioon tämän poikkeuksellisen turvallisuustilanteen, mutta sen ajallinen rajaus vuoteen 28 jättää avoimeksi kysymyksen siitä, miten tämän jälkeen kasvavat puolustusmenot sovitetaan yhteen julkisen talouden kanssa. Siksi Suomen tulisi aktiivisesti tavoitella puolustuspoikkeaman jatkoa vuoden 28 jälkeen, jotta puolustusmenot eivät johda kohtuuttomaan paineeseen leikata muista kokonaisturvallisuuden kannalta välttämättömistä menoista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

15.09 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Laitetaan nyt pitkät valot päälle.

Tänään keskustelemme julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027—2030. Se piirtää Suomesta kuvan, joka on syytä ottaa äärimmäisen vakavasti. Julkinen talous on syvästi alijäämäinen, velkasuhde jatkaa kasvuaan ja liikkumavara tuleville päätöksille kapenee vuosi vuodelta. Kyse ei ole yksittäisestä suhdannekuopasta, vaan pitkäaikaisesta rakenteellisesta ongelmasta, joka uhkaa hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus pohjaa ja Suomen taloudellista turvallisuutta. Tämä on otettava vakavasti, ja tällä kaudella me olemme ottaneet sen erittäin vakavasti.

Arvoisa puhemies! Suomi on aivan liian pitkään elänyt yli varojensa. Nyt lainarahalla elätetyn Suomen valtion velan korkomenot kasvavat nopeasti, ja vuoteen 2030 mennessä pelkät korkokulut nousevat jo yli kuuden miljardin euron. Se on valtava määrä rahaa. Se on rahaa, joka on suoraan pois koulutuksesta, sosiaali- ja terveyspalveluista sekä tulevaisuuden investoinneista. Se on rahaa, jonka maksamme eilisen hyvinvoinnista, eilisen turvasta. Se ei auta meitä huomenna.

Tässä julkisen talouden suunnitelmassa tunnistetaan myös turvallisuusympäristön muutos ja siitä johtuva puolustusmenojen jyrkkä kasvu. Suomen puolustuskyvystä huolehtiminen on välttämätöntä, eikä siitä yksinkertaisesti voi tinkiä. Juuri siksi julkisen talouden on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

oltava kestäväällä pohjalla. Taloudellinen vakaus on osa kansallista turvallisuutta. Velkaantunut valtio on haavoittuva valtio myös ulkoisten kriisien edessä.

Arvoisa puhemies! On myös huomattava, että Suomi on asetettu EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn kaikista jo tehdyistä vaikeista päätöksistä huolimatta. Tämä on vakava muistutus siitä, että talouspolitiikan liikkumavara ei ole rajaton. Julkisen talouden suunnitelma tunnistaa tämän tilannekuvan. Se on meillä kaikilla hallussa. Juuri siksi sääntöpohjaisuudesta, menokehyksestä ja velkajarrusta kiinni pitäminen ei ole ideologiaa vaan edellytys sille, että Suomi säilyttää päätösvallan omassa talouspolitiikassaan. Vain valtio, joka voi itse päättää menoistaan ja hoitaa julkista talouttaan, on itsenäinen.

Arvoisa puhemies! Meillä ei ole syytä vaipua apatiaan. On uskottava toivoon ja taisteltava tulevaisuudesta. Kasvulla ja työllisyydellä on tässä taistelussa ratkaiseva merkitys. Julkisen talouden ongelmia ei ratkaista pelkillä sopeutuksilla. Toki sekin on selvää, että kasvu ei synny toiveajattelusta. Me tarvitsemme nyt päätöksiä, jotka vahvistavat työnteon kannustimia, investointien edellytyksiä ja tuottavuutta. Julkisen talouden suunnitelma tuleville vuosille osoittaa, että näitä ratkaisuja on jo tehty, mutta niiden vaikutukset näkyvät viiveellä tässä heikossa suhdannetilanteessa.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma tekee kiistattomasti selväksi sen, että seuraavien vuosien päätökset määrittävät pitkälle 2030-luvun talouspoliittisen liikkumavaran. Siksi keskeinen kysymys ei ole, näyttävätkö päätökset mukavilta lyhyellä aikavälillä. Sen sijaan meidän on kysyttävä, estävätkö päätökset sen, että Suomi ajautuu vielä vaikeampiin pakkoratkaisuihin myöhemmin. Tämä julkisen talouden suunnitelma on rehellinen tilannekuva mutta ei yksin ratkaise ongelmaa. On meidän tehtävämme varmistaa, että julkisen talouden suunta muuttuu myös käytännön päätöksenteossa. Me emme voi elää ja juhliä velkarahalla. Kyse on sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta, suomalaisen yhteiskunnan toimintakyvystä ja maan taloudellisesta itsemääräämisoikeudesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa.

15.15 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2027—2030. Suunnitelma osoittaa karulla tavalla sen, että hallituksen talouspolitiikka ei ole onnistunut turvaamaan Suomen talouden kestävyttä. Ihmisten luottamus tulevaisuuteen horjuu. Orastava kasvu on erittäin tervetullutta, ja toivomme todella, että se kestää. Julkisen talouden osalta orastava kasvu ei kuitenkaan vielä näy.

Nuorten ja tulevien sukupolvien vuoksi meidän tulee olla huolissamme velkaantumisesta ja alijäämien kasvamisesta. Hallitus on luvannut taittaa velkasuhteen kasvun ja painaa alijäämän yhden prosentin tasolle. Todellisuus kuitenkin kulkee päinvastaiseen suuntaan. Alijäämä pysyy usean prosentin tasolla, velkasuhde nousee kohti sataa prosenttia bruttokansantuotteesta. Tämä ei ole pieni poikkeama tavoitteista vaan selkeä osoitus siitä, että talouspolitiikan suunta on väärä. Nykyisen suunnan merkitys etenkin nuorille on pystyttävä näkemään. Tulevaisuuden usko ei synny pelkistä numeroista, se syntyy siitä, miltä yhteiskunta näyttää ja millaisia mahdollisuuksia se tarjoaa. Työllisyys ei ole kehittynyt tavoitteiden mukaisesti. Työttömyys on kasvanut massatyöttömyydeksi, ja epävarmuus tulevaisuudesta on lisääntynyt. Toteutetut leikkaukset peruspalveluista ja turvaverkoista aikaansaavat tunteen siitä, että tulevaisuus ei olekaan parempi kuin nykyhetki. Tällaista viestiä ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

soisi annettavan heille, jotka ovat vasta rakentamassa omaa paikkaansa opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialueiden rahoituksen toistuvat leikkaukset ovat ajamassa alueet kestävämpään tilanteeseen. Alueiden rahoitus ei vastaa palvelutarpeen kasvua, eikä toiminnan kehittämiseen ole myöskään riittävää rahoitusta. Jatkuva säästöpainne kohdistuu etenkin ehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin. Tämä on lyhytnäköistä politiikkaa. Ennaltaehkäisevästä työstä leikkaaminen pahentaa ongelmia, ja ne hoidetaan myöhemmin raskaammissa ja kalliimmista palveluissa. Säästö, joka syntyy tänään, muuttuu huomenna lisälaskuksi.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoituksen leikkaukset ovat osa tätä huolestuttavaa kokonaisuutta. Järjestöjen avustusten puolittaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että matalan kynnyksen tuki ja ennaltaehkäisevä työ vähenevät merkittävästi. Se ei kuitenkaan tarkoita avun tarpeen vähenemistä. Se tarkoittaa sitä, että yhä useampi ihminen jää ilman apua tai hakeutuu raskaampien palvelujen piiriin. Näin kuormitetaan entisestään jo valmiiksi tiukilla olevia julkisia palveluita.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen päätös pidensi hoitotakuuta kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen. Sosiaalidemokraatit esittävät hoitotakuun palauttamista 14 vuorokauden. Tiedämme, että ajoissa annettu hoito ehkäisee ongelmien pahenemista. Nopea hoitopääsy vähentää kustannuksia pitkällä aikavälillä. Hoitopääsyn viivästyessä sairaudet pitkittyvät, mielenterveyden ongelmat syvenevät ja inhimillinen kärsimys kasvaa.

Arvoisa rouva puhemies! Tätä kokonaisuutta tarkasteltaessa piirtyy selkeä ja huolestuttava kuva: velka kasvaa, alijäämät pysyvät korkeina, nuorten tulevaisuudenusko horjuu ja samalla palvelujärjestelmä rapautuu. Tämä heikentää ihmisten arkea ja lisää pitkän aikavälin kustannuksia. Sosiaalidemokraattien näkemyksen mukaan julkista taloutta on vahvistettava mutta sen on tapahduttava oikeudenmukaisemmin ja enemmän kasvua tukevalla tavalla. Talouspolitiikka ei ole vain lukuja ja prosentteja, se on ennen kaikkea valintoja. Nyt tehdyt valinnat eivät vahvista Suomea vaan uhkaavat heikentää sitä pysyvästi, sekä taloudellisesti että sosiaalisesti. Siksi talouden suuntaa on muutettava.

Arvoisa rouva puhemies! Esitän, että käsittelyn pohjaksi otetaan SDP:n vastalause 1.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

15.19 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Suomessa on kesä kauneimmillaan. Pohjoisessa eletään yöttömän yön aikaa, eikä täällä etelässäkään tarvitse kärsiä pimeästä. Mutta julkisessa taloudessa ei juhannustunnelmasta ole tietoakaan — ei yötöntä yötä vaan pimeää, kuvaannollisesti musta marraskuu. Joudun sanomaan tämän nyt todella suoraan: olen äärettömän pettynyt siihen, mitä istuva hallitus on kuluneen kolmen vuoden aikana saanut aikaan. Siis mitä istuva hallitus on kuluneen kolmen vuoden aikana saanut aikaan? Erittäin hyvästä työllisyystilanteesta on siirrytty valtavaan työttömyyteen, velkaantuminen on kiihtynyt entisestään, talouskasvusta ei ole ollut tietoakaan, ja raju keskittäminen on vienyt erityisesti pohjoisessa ja itäisessä Suomessa ihmisiltä toivoa paremmasta huomisesta. Kaikki nämä edellä mainitut asiat ovat heikentäneet julkista taloutta — siis heikentäneet julkista taloutta.

Odotin hallitukselta ennen kaikkea sitä, että se kykenisi auttamaan kotimaisia yrityksiä parempaan iskuun ja sitä kautta luomaan työtä, ja tässäkin olen joutunut pettymään. Esimerkiksi kotitalousvähennyksen leikkaus, joka oli toimenä erittäin huonosti harkittu, on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

tuoreen tutkimuksen mukaan aiheuttanut valtavasti haittaa yrittäjille — siis aiheuttanut valtavasti haittaa yrittäjille. Nyt hallitus korjaa virheitään, ja hyvä niin, mutta paljon vahinkoa on jo tapahtunut. Suomen ja suomalaisten vuoksi olisin vilpittömästi toivonut, että olisitte pystyneet parempaan.

Arvoisa puhemies! Haluaisin sanoa muutaman sanan lapsista ja lapsiperheistä. Olen saanut paljon yhteydenottoja isiltä ja äideiltä, etenkin tuolta oman maakuntani alueelta mutta myös laajemmin Suomesta. Varsinkin monilapsisissa perheissä koetaan suurta niukkuutta juuri nyt. Heiltä on leikattu tällä kaudella todella paljon. Myös maksukattoja ja asiakasmaksuja on korotettu huomattavasti, ja isossa perheessä tämä tuntuu heti. Lisäksi nyt, kun työttömyys on suurta ja asuntojen arvot ovat laskeneet, on monessa perheessä ihan oikea ahdinko. Tällaisessa tilanteessa kokoomus suunnittelee lapsilisien sisaruskorotusten poistoa. Tämä aiheuttaa monilapsisissa perheissä konkreettista pelkoa.

Hyvinvointiyhteiskuntaa ei rakenneta hyväksymällä se, että yhä useampi lapsi kasvaa taloudellisessa niukkuudessa — siis hyvinvointiyhteiskuntaa ei rakenneta hyväksymällä se, että yhä useampi lapsi kasvaa taloudellisessa niukkuudessa. Niin on nyt käynyt, ja lapsiperheköyhyys on lisääntynyt hälyttävällä tavalla. Perheiden tulisi voida luottaa siihen, että leikkaukset eivät kohdistu lapsiin. Lapsiperheiden toimeentulo, niiden palvelut ja erilaiset tukitoimet eivät ole menoeriä, ne ovat investointeja tulevaisuuteen. Perheen perustaminen edellyttää uskoa ja luottamusta tulevaan ja lisäksi yhteiskunnan tukea vaikeina aikoina.

Keskusta asetti puoluekokouksessaan tavoitteeksi lapsiperheköyhyyden poistamisen Suomesta. Se on vaativa ja kunnianhimoinen tavoite mutta ehdottoman tärkeä Suomen tulevaisuuden kannalta — siis ehdottoman tärkeä Suomen tulevaisuuden kannalta — varsinkin juuri nyt, kun syntyvyys on ennätyksellisen alhaalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.24 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan Laine-Nousimaan esitystä heti tässä aluksi. Se oli hyvä esitys.

Arvoisa rouva puhemies! Kun katsoo tämän hallituksen kolmen vuoden toiminnan perintöä, josta tässä nyt käytännössä on kysymys, kun katsotaan julkisen talouden suunnitelmaa lähivuosille, niin kuten eilen todettiin, tämän vuoden alijäämä on 13,4 miljardia euroa. Se nousi, ja lainanottoa tarvitsee lisää. Ensi vuodelle ennustetaan 13,2:ta, vuodelle 28 16,2:ta, vuodelle 29 17,1:tä ja vuodelle 2030 17,4:ää. 17 miljardia euroa on sama luku kuin pahimpana koronavuonna 2020 on ollut. Nyt kun katsotaan tämän hallituksen täällä puhuttua — nyt ei ole edustajia paikalla hallituspuolueista yhtäkään puolustamassa omaa julkisen talouden suunnitelmaa — niin tämä on se perintö, kun katsotaan julkisen talouden alijäämää. Puhutaan valtavista summista Orpon—Purran hallitukselta. Sitten kun katsotaan alijäämien kattamista, niin tämä hallitus tulee ottamaan enemmän velkaa kuin mikään hallitus tähän mennessä ja jättää seuraavalle hallitukselle todella synkän perinnön.

Sitten kun täällä sanotaan, että edellinen hallitus on ottanut velkaa, niin palautetaanpa mieliin ne velkamäärät: Silloin kun Sanna Marinin hallitus ja Rinteen hallitus aloitti, velkaa oli noin 106 miljardia euroa, kun aloitettiin, ja tällä hetkellä mennään lähellä 200:aa miljardia. Eli noin puolet velasta on ollut ennen sitä hallitusta. Sanna Marinin hallituksen jälkeen velka oli siellä vähän yli 150 miljardia, ja nyt mennään kohta yli 200 miljardin euron, ja tämä hallitus jättää 210 ja 220 miljardin välillä olevan velkavuoren. Eli puolet ve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

lasta on ollut ennen Marinin hallitusta, vajaa yksi neljäsosa Marinin hallituksen aikana ja runsas yksi neljäsosa tämän hallituksen aikana. Ja kun täällä puhutaan siitä kuuden miljardin korkomenosta, niin nämä luvut ovat myöskin aika suoraan korkomenoja tässä suhteessa eri hallituskausien aikana. Tämä unohtuu näissä keskusteluissa. Siinä mielessä tämä kokonaisuus, joka on tämän alijäämän osalta, on todella synkkä, ja tämä perintö tässä mielessä on iso.

Toinen iso perintö, minkä tämä hallitus tulee jättämään — koska en usko, että tätä pystytään korjaamaan — on tämä työttömyys. Työttömyyden taso on nyt noin 340 000 työntöntä työnhakijaa meidän kuntien työnvälitystoiminnassa hakemassa töitä. Kun meidän työikäisen väestön määrä on noin 2,9 miljoonaa, niin se on pitkälti toistakymmentä prosenttia, ja tässä mielessä ollaan todella huonoissa luvuissa. Tämän lisäksi on vielä 90 000 erilaisissa työllistymispalveluissa, eli todellinen työttömyys on siinä yli 400 000. Nyt tätä työttömyyden tasoa ei ole tässä taitettu ollenkaan. Joka kuukausi on ollut aina korkeammat työttömyysluvut kuin edellisen vuoden vastaavana aikana. Itse toivoisin, että ensimmäinen luku tulisi menemään kokonaistyöttömyydessä alle viime vuoden vastaavan ajan. Silloin uskon, että taite olisi tapahtunut. Siihen asti nämä taittamiset eivät ole näkyvissä. Pitkäaikaistyöttömiä on 140 000, ja viimeisin luku on vielä sellainen ikävä, että kun pitkäaikaistyöttömät ovat vuoden tai pitempään olleet työttömänä, niin kaksi vuotta pitempään olleita työttömiä on 25 prosenttia enempi kuin vuosi sitten. Eli ollaan todella synkissä luvuissa, puhumattakaan nuorisotyöttömyydestä: alle 30-vuotiaita on lähes 80 000 työntöntä. Ja hallituksen toimet, aktiiviset työllistämistoimet, puhuvat muutaman tuhannen nuoren auttamisesta nuorisosetelillä, ja pitkäaikaistyöttömillä sama asia. Ei tehdä oikeita työllistämistoimia, ja tämä on se perintö, minkä oikeistohallitus tänä päivänä jättää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

15.29 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! 7. päivä helmikuuta 2024 silloinen tasavallan presidentti Sauli Niinistö avasi viimeisen kerran valtiopäivät. Hän puhui siinä puheessaan ensinnä turvallisuuspolitiikkaa, mutta sen jälkeen hän totesi seuraavaa: ”Suomessa ei ole ollut merkittävää reaalista talouskasvua 16 vuoteen. Samana aikana julkisen sektorin huolestuttavan tuntuva velkaantuminen on jatkunut. On siirrytty pysyvästi velkaperusteiseen ylläpitoon.” Sen jälkeen hän totesi vielä: ”Pikainen vertailu Pohjoismaihin osoittaa, että Suomessa sakkaa pahasti ja pysyvästi. Ei se siitä muutu, että etsitään syyä ja pysytään juoksuhaudoissa. Siitä se voisi muuttua, että nostetaan paljas totuus pöydälle ja heitetään ennakkoasenteet ja vakiofraasit nurkkaan. Olisikohan eduskunta valmis vetämään tällaista puolue- ja vaalikaudet ylittävää yhteistyötä?”

Tämä oli ehkä yksi sysäys siinä polussa, jonka päätepisteenä viime syksynä yli puolue-rajojen vasemmistoliittoa lukuun ottamatta puolueet sopivat finanssipoliittisista säännöistä, eli niin sanotusta velkajarrusopimuksesta. Tätähän ennen jo joulukuussa 2023 Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn oli tehnyt esityksen, että olisi syytä parlamentaarisesti miettiä, miten julkinen talous saataisiin ohjattua terveen talouden tielle. Kun viime syksynä tehtiin tuo parlamentaarinen sopimus, heräsi toivo, että nyt tämä hallitus ja sitten sopimuksen mukaisesti myös tuleva hallitus alkaisivat noudattamaan sitä sopimusta ja viemään terveen talouden tielle ja rajoittamaan velkaantumista. [Mika Kari: Kyllä!]

Odotimme, että kun tämä hallitus tuo viimeisen niin sanotun poliittisen julkisen talouden suunnitelman, joka meillä nyt on käsittelyssä, niin se olisi tämän mukainen. [Lauri Ly-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

ly: No ei ole!] Nimittäin ensi keväänä eduskuntaan tuotava julkisen talouden suunnitelma on niin sanottu tekninen kehys, joka ei ole enää poliittinen, kun meillä on vaalit siinä käsillä. Mutta ei tämä ollutkaan sen mukainen. Minusta on suorastaan järkyttävää, että puhutaan kovinkin voimakkaasti terveestä taloudenpidosta ja ollaan pontevia, että me täällä nyt sitä hoidetaan, mutta sitten tuodaan eduskuntaan tämänkaltainen julkisen talouden suunnitelma, joka vain kiihdyttää velkaantumista, eikä sillä ole mitään rajaa. Mitä tekee pääministeri puoluekokouksessaan? Muistuttaako hän tästä, että velkaantuminen on pantava kuriin? Ei, hän esittää miljardiluokan veronalennuksia. [Lauri Lyly: Kyllä!]

Arvoisa puhemies! Kun ollaan näin syvässä velkakuopassa, niin kaivaminen kannattaisi näillä veronalennuspuheilla lopettaa ja alkaa nousemaan sieltä ylös ja hoitamaan tervettä taloutta. [Mika Kari: Juuri näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

15.32 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Orpon hallituksen talouspolitiikan keskeinen ongelma on yksinkertainen: tavoitteet ja tulokset eivät kohtaa. Nyt käsittelyssä oleva julkisen talouden suunnitelma osoittaa tämän karulla tavalla, ja tämä ei ole vain hallituksen suuri epäonnistuminen vaan kaikkien suomalaisten yhteinen ongelma ja murhe. Hallitus on luvannut tasapainottaa julkista taloutta, parantaa työllisyyttä ja taittaa velkaantumisen. Tähän mennessä yksikään näistä tavoitteista ei valitettavasti ole toteutunut. Suomalaisille luvattiin paljon enemmän kuin nyt on saatu todistaa.

Arvoisa puhemies! Hallitus lupasi 100 000 uutta työllistä. Todellisuus on ollut toinen. Työttömyys on noussut lähes sylimustiin lukemiin, pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut, ja nuorten työllisyystilanne on murheellinen. Yhä useampi suomalainen joutuu kysymään, missä ovat ne työpaikat, joita hallitus lupasi. Hallitus lupasi taittaa velkaantumisen. Nyt velkasuhde kasvaa edelleen, ja julkisen talouden alijäämä on karannut hallitusohjelmassa asetetuista tavoitteista. Hallitus lupasi vauhdittaa investointeja. Silti rakentaminen on ajautunut historialliseen ahdinkoon, asuntokauppa on pysähdyksissä ja yritykset lykkäävät investointejaan epävarmassa toimintaympäristössä. Me kaikki toivomme, että talouden orastavat pienet valonpilkahdukset kääntyvät kestäväksi kasvuksi, mutta sen varaan ei voi vain laskea toivotaan toivotaan -meiningillä, vaan Suomi tarvitsee uskottavan kasvustrategian.

Arvoisa puhemies! Taloudessa luottamus on usein ratkaisevin tekijä. Kun ihmiset luottavat tulevaisuuteen, he uskaltavat kuluttaa, investoida, rakentaa ja yrittää. Kun yritykset luottavat toimintaympäristöönsä, ne uskaltavat palkata ja investoida. Viime vuosina luottamuspääoma on kuitenkin rapautunut erittäin huolestuttavalla tavalla. Hallituksen olisi syytä tunnistaa tässä asiassa vastuunsa. Verolinjaukset ovat muuttuneet kesken matkan. Yritykset ovat saaneet ristiriitaisia viestejä investointien edellytyksistä. Energia- ja ilmastopolitiikan ratkaisut ovat aiheuttaneet epävarmuutta monilla toimialoilla. Suomella olisi mahdollisuudet nousta esimerkiksi puhtaan energian, biokaasun ja kiertotalouden edelläkävijäksi, mutta investointeja hidastavat epäselvät linjaukset, hallinnollinen byrokratia ja jatkuvasti muuttuvat pelisäännöt. Investoinnit eivät synny maahan, jossa poliittinen riski kasvaa ja toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti. Siksi hallituksen tärkeimpiä ja kiireellisiä tehtäviä olisi palauttaa vakaus, ennakoitavuus ja luottamus päätöksentekoon.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. Tarvitsemme uskottavat toimet velkasuhteen vakauttamiseksi ja kääntämiseksi pysyvästi alenevalle uralle. Tarvitsemme konkreettisen ohjelman alijäämän pienentämiseksi. Tarvitsemme vaikuttavat toimet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

100 000 uuden työllisen tavoitteen saavuttamiseksi. Tarvitsemme kasvutoimia, joilla Suomen talouskasvu voidaan vähintään kaksinkertaistaa nykyisiin ennusteisiin verrattuna. Tarvitsemme politiikkaa, joka palauttaa luottamuksen, vahvistaa työnteon kannustimia, tukee yrittäjyyttä ja tekee Suomesta houkuttelevan investointikohteen. Tarvitsemme enemmän työtä, enemmän kasvua ja enemmän tulevaisuudenuskoa.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen vahvuus on aina ollut siinä, että vaikeinakin aikoina olemme kyenneet yhdistämään taloudellisen vastuullisuuden, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja uskon tulevaisuuteen. Nyt tarvitsemme jälleen tätä samaa kykyä. Siksi esitän, että eduskunta hyväksyy vastalauseen numero 2 mukaisen kannanoton.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

15.37 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi kannatan edustaja Eeva Kallin hetki sitten tekemää erinomaista esitystä.

Suomen julkisen talouden tilanne on todella huolestuttava, ja julkisen talouden suunnitelma kertoo sen aika alastomasti. Bruttokansantuotekasvu on tällä hetkellä 0,6 prosenttia nousten tällä suunnitelmakaudella 1,5 prosenttiin. Se on liian vähän ollakseen velanmaksukykyyn hyvä lähtötilanne. Se, mikä tässä on kaikista pahinta, hyvät Suomen kansan edustajat, on se, että emme näe oman tilanteemme vaarallisuutta. Tämä on todella vaarallinen tilanne, kun katsomme Suomen rajojen ulkopuolelle, mitä tuolla muualla maailmassa tapahtuu.

Sitten, arvoisat edustajakollegat, se iso ongelma, mikä meillä on, on tämä meidän älytön ilmastopolitiikkamme. Katsotaanpas vähän lukuja: Suomen osuus maailman ilmastopäästöistä on hieman alle 0,8 promillea, ja koko Euroopan päästöt ovat kuusi prosenttia maailman päästöistä. Suomen osuus Euroopan unionin alueella, meidän päästömme, on 1/750, lähes 1/1 000, jos tarkasti lasketaan. Tämän takia me olemme kepitäneet omaa talouttamme alas muka parantamalla maailman ilmakkehää. Höpö höpö, ja huomenna lisää. Jokainen järkevä ihminen, joka osaa matematiikkaa, edes kymmeneen asti laskea, ymmärtää, että se on ihan järjetöntä touhua.

Kun katsoo tällä hetkellä tätä meidän ilmastopolitiikkamme seurausta, niin olemme onnistuneet tuhoamaan halvan energian. Kun turpeesta tehtiin valheellisilla perusteilla fossiili, se on aiheuttanut sen, että kaukolämmön hinta on noussut pilviin. Kun Suomi on, niin kuin tiedämme, talvella kylmä alue, pohjoinen maa, jossa tarvitaan paljon kaukolämpöä, se on johtanut siihen, että meidän kaukolämpölasku nousee aivan valtaviin summiin, ja kai energian hinta on se, joka tätä maata pyörittää, onko se halpaa vai kallista. Sitten kun olemme tämän CHP-sähkön tuhonnet tällä keinoin kalliilla turpeella, kun teemme siitä tahallaan fossiilin, niin se on aiheuttanut sitten sen, että me poltamme noin 5—6 miljoonaa motia runkopuuta kattiloissa tukista lähtien. Menetys Suomen kansantaloudelle on suurin piirtein miljardi, kun se jalostusarvo on mennyttä. Se pienentää meidän kansantalouden kasvua koko ajan.

Viime vuonna metsäteollisuuden vienti edusti 17:ää prosenttia Suomen tavaraviennistä, ja sen arvo oli hieman alle 13 miljardia euroa. Mutta jos uskallatte laskea, arvoisat kollegat, mitä metsäteollisuuden takana on: valtava metalliteollisuus, valtava rakentaminen, kemianteollisuus, energiantuotanto ja vaikka mitä. Ei ole yhtä hetkeä tässä maassa, ettei metsäteollisuuden tuotteisiin törmää jossakin. Se on koko meidän elintasomme lähtökohta yli sadan vuoden ajan. Tätä me tuhoamme täällä ilmastohumpan takia, tuon 1/750:n takia,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

mikä Euroopassa on, ja maailmassa se on niin vähän, että en uskalla edes ruveta sanomaan, se on niin vähän. Sillä ei ole mitään merkitystä. Olemme Euroopan ainoa hiilineutraali maa. Se on fakta, kun laskemme päästöluvut oikein. Näitäkin Luonnonvarakeskus pyörittelee, aivan käsittämättömiä lukuja. Kysyn teiltä, arvoisat edustajakollegat: onko se oikein, että eduskunnan rahoilla pelaava Luonnonvarakeskus syöttää aivan väärää tietoa päästöistämme meille ja ennen kaikkea Euroopan unionin päätöksentekoeleimille, jotta meille tulee kammottavia esityksiä sieltä?

Tänä päivänä käsitelimme ennallistamissuunnitelmaa perustuslakivaliokunnassa. Sen kustannus suomalaisille tulee olemaan 20 vuoden aikana minimissään 0,9 miljardia eli 900 miljoonaa euroa per vuosi, maksimissaan 1,5 miljardia eli 1 500 miljoonaa vuodessa, jos se suunnitelman mukaan menee. Ei minkäänkokoista järkeä tässä Suomen hommassa enää ole.

Työttömyys on aivan valtaisaa. Suomalaista omaisuutta siirtyy ulkomaiseen omistukseen tai lopettaa kokonaan toiminnan. Metsäteollisuus supistaa toimintaansa. Arvoisat kansanedustajat, muistakaa se, mitä Björn Wahlroos varoitti hiljattain. Hän on sanonut jo monta, monta kertaa: Suomesta pistetään tehtaita kiinni, ja kohta sammuu joku iso sellutehdas. Tätäkö me haluamme? Emme varmasti halua.

Kun katsotaan sen päälle vielä, mitä meidän pitäisi tehdä, niin turve on saatava heti takaisin ja pois päästökaupasta. Se kansalaisaloite tulee ensi viikolla tänne eduskuntaan. Toivon, että kukaan edustaja ei sille naura, koska nyt on tosi kysymyksessä.

Meillä on maatalous menossa kolinalla alamäkeä. Tänä päivänä on sellainen tilanne, että emme pysty huolehtimaan edes omasta ruokaturvallisuudestamme ja omavaraisuudestamme. Energiaomavaraisuus on käytännössä menetetty jo, ja täällä vain leikitään ilmastohumppaa.

Kyllä minä sanon, arvoisat edustajakollegat, että jos me emme tätä byrokratiaa, tämän Suomen, rakkaan isänmaan, purkamista ala lopettaa suosiolla eli ajamme byrokratian alas, panostamme oikeaan työhön ja annamme yrittäjille mahdollisuuden tehdä töitä ja palkata ihmisiä töihin, ikinä emme tästä tilanteesta selviä. Nyt on ihan oikeasti jo keltainen valo vaihtunut punaiseksi. Pitää tehdä töitä, kun syksyllä palaamme tähän taloon takaisin töihin. Nyt on selittelyn aika ohi. Se aika oli ja meni.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

15.43 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi kannatan edustaja Sarkisen tekemää vastalauseen 4 mukaista kannanottoehdotusta.

Hallituksen vuosia 2027—2029 koskeva julkisen talouden suunnitelma jatkaa Orpon hallituksen ideologista projektia pohjoismaisen hyvinvointivaltion alasajamiseksi sekä eriarvoisuuden kasvattamiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa. Suomen työttömyystilanne on EU:n huonoin ja myös työllisyysaste on heikentynyt. Tosiasiassa pienituloisuus, eriarvoisuus, asunnottomuus ja työttömyys ovat, kaikki, kasvaneet tällä hallituskaudella.

Hallitus on myös rapauttanut julkisen talouden tulopohjaa ja syventänyt alijäämää keventämällä erityisesti suurituloisten ja yritysten verotusta. Hallitus pitää yhä kiinni päätöksestään alentaa yhteisöveroa noin 800 miljoonalla eurolla vuodessa. Euroopan komissio on todennut yhteisöveroalennusten olevan kallis ja tehoton toimi, ja valtiovarainministeriökin on korjannut arviotaan sen itserahoittavuudesta merkittävästi alaspäin. Suomen yhteis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

söverokanta on jo nykyisessä tasossaan EU:n keskiarvon alapuolella ja näin ollen erittäin kilpailukykyinen muihin EU-maihin verrattuna.

Tässä julkisen talouden tilanteessa Suomella ei ole varaa kokonaisveroasteen laskuun. Suomen veroasteen kolmen prosenttiyksikön lasku viimeisen 25 vuoden aikana on heikentänyt julkisen sektorin tulopohjaa suurin piirtein 8—9 miljardia euroa. Ottaen huomioon, että Suomen velkaantumiskehityksen taustalla on erityisen heikko kasvu, tulisi kyllä sopeutustoimien olla sellaisia, että ne haittaavat talouskasvua mahdollisimman vähän. Mutta mitä tekee hallitus? Leikkaa muun muassa koulutuksesta, joka on kasvun tärkein elementti.

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimet työttömyyskriisiin vastaamisessa ovat riittämättömiä suhteessa kriisin mittakaavaan. Hallitus on jo aiemmin leikannut työllisyysmäärärahoja, ja nyt kuntiin kohdistetaan jälleen uusi valtionosuusleikkaus. Työllisyyden hoidosta vastaavat kunnat joutuvat tälläkin hetkellä toimimaan kasvavan asiakasmäärän kanssa ja riittämättömin resurssein. Työllisyyspalveluiden jatkuva heikentäminen uhkaa kasvattaa rakenteellista työttömyyttä, kun osa työttömistä syrjäytyy työmarkkinoilta pitkäaikaisesti tai pysyvästi. Pahenevalla pitkäaikaistyöttömyydellä tulee olemaan kauaskantoisia seurauksia.

Vasemmistoliiton mielestä kuntien työllisyyspalveluiden resursseja on lisättävä. Myös kuntien palkkatukityöllistämiseksi asetetut rajoitteet pitäisi poistaa ja palkkatuen käyttöä lisätä kaikilla sektoreilla. Lisäksi työvoimakoulutuksen tarjontaa voitaisiin lisätä jäädyttämällä kuntien niin sanotut sakkomaksut koulutukseen osallistumisen ajalta. Vasemmistoliitto vaatii myös suojaosien palauttamista työttömyysturvaan, asumistukeen ja toimeentulotukeen, jotta olisi mahdollista ottaa vastaan osa-aikaisia ja lyhytkestoisia töitä.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto on vaatinut rakennusalan tukitoimia jo kolme vuotta. Hallituksen päätös kohdentaa 110 miljoonaa euroa korjausrakentamisen tukemiseen on myönteinen mutta tulee pahasti myöhässä. Rakennusalan on annettu jo vuosia kynätä taantumassa, mikä on vaikuttanut aivan koko Suomen talouteen.

Hallituksen asuntopolitiikka on pienituloisten kannalta tuhoisaa. VARin ja ARAn lakkauttaminen on ollut osa laajempaa kokonaisuutta, jonka myötä valtio on vetäytymässä roolistaan kohtuuhintaisten asuntojen edistäjänä. Leikkaukset yleiseen asumistukeen, erityisryhmien investointiavustusten alasajo, asumisoikeusasumisen uudistuotannon lopettaminen ja niin edelleen vaikuttavat haitallisesti asuntopolitiikkaan. Tämä tulee vaikuttamaan tulevaisuudessa kaupungeissa ja kasvukeskuksissa asumisen hintaan, joka tulee nousemaan. Rakennusala kärsii vaikeimmasta lamastaan sitten 90-luvun, ja olisi syytä edelleen korottaa kohtuuhintaisten asuntotuotannon varauksia ja valtuuksia.

Lopuksi totean, arvoisa puhemies, että leikkaukset koulutukseen kuntien valtionosuuksien kautta ovat omasta mielestäni ehkä kaikkein haitallisimpia, mitä voidaan ajatella Suomen talouden kasvuedellytyksille tulevaisuuden osalta. Meidän nuorissa on tulevaisuus, ja on kyllä todella erikoista, että koulutuksesta lähdetään etsimään jälleen lisää säästöjä. Koska koulutuksen, tutkimuksen ja osaamisen merkitys talouskasvulle on täysin kiistaton, niin sen takia erityisesti tämä hallituksen leikkaus ihmetyttää itseäni kovasti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

15.49 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Tulevina vuosina Suomen budjettivajetta selittää vahvimmin kaksi teemaa: välttämättömät turvallisuusmenot, koska meidän on yksinkertaisesti pakko varautua puolustautumaan vihamielistä rajanaapuriamme vastaan, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

velkojen korot, jotka osittain johtuvat siitä, että aiemmat hallitukset ovat ottaneet surutta lisää velkaa tasapainottamatta valtion menoja. Vuonna 2030 pelkästään nämä kaksi osaluetta kattavat kaksi kolmannesta alijäämästä. Tärkein talouspoliittinen kysymys on siis pohjimmiltaan se, mitä teemme kaikille muille menoille, jotta saamme säilytettyä Suomen itsenäisyyden ja taloudellisen itsemääräämisoikeuden.

Tällä hallituskaudella on viimein aloitettu sopeuttaminen ja rakenteelliset uudistukset, jotka olisi pitänyt, ja tietenkin kannattanut, tehdä jo aikoja sitten. Niiden rinnalla tarvitsemme kipeästi kasvua. Onneksi merkit ja arviot näyttävät tällä hetkellä siltä, että kasvu on todellakin alkanut. Alkuvuonna 2026 Suomen kasvu oli nopeampaa kuin EU-maissa keskimäärin: investoinnit kasvoivat, vienti kasvoi ja myös yksityinen kulutus kasvoi.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma on nyt tehty vuoteen 2030 saakka, mutta siihen liittyvät yksityiskohtaiset päätökset jäävät pitkälti seuraavan hallituksen toimeenpantaviksi. Vasemmistopuolueiden rakastamat veronkorotukset eivät millään tapaa ole järkevä ratkaisu valmiiksi korkean verotuksen maassa, koska työn tekemisen on oltava kannattavaa ja kannustavaa ja arjen kulujen tulee olla kohtuulliset.

Arvoisa puhemies! Siksi myös ensi kaudella tulisi jatkaa toissijaisista menoista, kuten kehitysavusta, pätkähulluista ilmastotoimista ja maahanmuuton kuluista, leikkaamista ja laittaa suomalaisten pitkän aikavälin etu ensimmäiselle sijalle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen. Siponen ei ole paikalla. — Edustaja Holopainen, Mari. [Lauri Lyly pyytää vastauspuheenvuoroa] — Edustaja Lylyllä on tuolla varattuna, oletteko huomannut? Joo, hyvä, oikein hyvä. [Lauri Lyly: Olen huomannut, mutta tässä tuli sellaista tietoa, että...] — No, kerkeää täällä varmasti. Hän jää kuuntelemaan teitä, niin että kerkeätte vastata.

15.52 Mari Holopainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tilanne on Suomen talouden kannalta vakava, mutta kannan huolta myös siitä, että visio tulevaisuudesta on varsin hämärän peitossa. Nyt näyttää, että monissa puheenvuoroissa Suomen visiona on ollut lähinnä velkajarru, mutta sehän kertoo siitä, että talouspolitiikassa on epäonnistuttu. Ei ole varaa rahoittaa siinä määrin kaikkia julkisia palveluita kuin haluaisimme, ja tietysti suunnan täytyisi olla toinen. On myönteistä, että nyt hyviäkin merkkejä on. Toki edelleen on todettava, että tämä hallitus jättää todella vaikean lähtökohdan tulevalle, ja pidän tärkeänä, että hallitus tunnistaisi myös ne asiat, joita olisi voinut tehdä toisin, jotta kenties tulevassakin hallituksessa olevat nykyiset hallituspuolueet voisivat tehdä viisaampia ratkaisuja myös talouden osalta.

Täällä on useasti tuotu esiin esimerkiksi yhteisöveron alennus, joka tulee aiheuttamaan ison loven valtiontalouteen tällaisessa tilanteessa, jossa kuitenkin siitä kannetaan huolta ja velkaantumisesta kannetaan huolta. Siitäkään ei ole helppo huudella, mistä leikataan, ja osa puolueista, kuten vihreät, onkin useasti vaihtoehtobudjeteissa ja viimeisissä ulostuloisakin varsin tarkastikin kertonut monia meidän ehdotuksistamme. Mutta on mielestäni rehellistä sanoa myös, että kyllä siellä tarvitaan myös veropuolen ratkaisuja, jotta päästään eteenpäin tästä tilanteesta.

Hallitus aikoo nyt leikata, ja onkin leikannut, kuntien valtionosuuksista. Täytyy tunnustaa, että siellä varhaiskasvatus on erittäin iso menoerä, ja se, että sitten puhutaan ehkä ulospäin kauniisti näistä tavoitteista, ei kyllä kerro niin paljon hallituksen politiikasta kuin se, että nyt tämmöisiä leikkauspäätöksiä on tehty. Samoin tietysti soteleikkaukset hyvinvoin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

tialueilta tulevat iskemään entistä kovemmin ihmisten arkeen, kun tarvitsisi apua. Tämä on nyt sitten tämän hallituksen perintö ja valinta: alennetaan yhteisöveroa, joka ei ole kovin tehokkaaksi todettu veronalennus, ja leikataan esimerkiksi koulutuksesta, varhaiskasvatuksesta ja sotesta.

Sitten tietysti olisi hienoa, että talouspolitiikka pysyisi semmoisessa roolissa, joka sille kuuluu, eli talous on keino, väline, tuottaa niitä päämääriä. Tosi valitettavana pidän sitä, että täällä on myös pidetty muutamia puheenvuoroja, joissa ilmastotavoitteita on kyseenalaistettu. Pitäisi nähdä se iso kuva, että meidän todella on tehtävä nopeita muutoksia niin ilmaston kuin luonnonkin hyväksi ja meidän täytyy sitoutua niin ilmasto- kuin luontopoliitikassa niihin tavoitteisiin, joita on kuitenkin viime hallituskaudellakin varsin hyvin aloitettu ja viety eteenpäin. Nyt täällä toisenlaiset tuulet sitten puhaltavat senkin osalta, valitettavasti. Monet suomalaiset vientiyritykset edelleen peräänkuuluttavat kunnianhimoisia ilmastotavoitteita. Myös jos ajatellaan esimerkiksi vesiensuojelua, vesien puhdistusta, niin siellä on enemmän teknologisia ratkaisuja näköpiirissä, kun lainsäädäntö myöskin asettaa aina reunaehdot sille, ettei päästöjä ja saastuttamista tule lisätä vaan pikemminkin vähentää, ja asettaa ne tavoitteet sille, että teknologia osittain pystyy ratkaisemaan niitä ongelmia. Totta kai on vielä myös niitä isoja haasteita, jotka esimerkiksi ylikulutuksen myötä ovat pitkälti ratkaisematta tässä nykyisessä talousmallissa, jonka puitteissa täälläkin puhumme. Esimerkiksi täällä toki talouskasvusta puhutaan, mutta olisi tärkeätä puhua myös siitä, että minkälaisesta kasvusta, miten se talous toimii luonnonvarojen asettamissa rajoissa.

Tässä kun aika kuluu, niin kannatan myös edustaja Hyrkön tekemää esitystä — jos tässä muodossa kannatus varmaankin riittää.

Todellakin totean vielä, että ihan kaikkein keskeisin tavoite olisi se, että Suomi pärjäisi, ettemme joutuisi näin kovia leikkauksia tekemään ja toivottavasti ei näin huonoja valintoja talouden osalta kuin hallitus on monilta osin tehnyt. Ihan Excel-Niiloja siellä ei ehkä ole ollut sitten asialla, tiedä häntä, mutta olisi todella tärkeätä, että hallitus kuulisi tutkittua tietoa, asiantuntijoita myös sen osalta, mikä on talouspolitiikassa tavoiteltavaa ja järkevää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, poissa. — Edustaja Suhonen.

15.58 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan taloudesta, niin on tärkeää kuitenkin kuvata se tilanne, mikä on ja miten tähän on tultu. Elikkä hallitus on epäonnistunut keskeisissä talouspoliittisissa tavoitteissaan. Velkaantuminen jatkuu, työllisyys on heikentynyt ja talouskasvu puuttuu. Samaan aikaan konkurssit lisääntyvät ja ihmisten luottamus tulevaisuuteen on poikkeuksellisen matalalla erityisesti nuorten keskuudessa. Vakavinta on, että epäonnistuneen politiikan lasku on sysätty kaikkein heikoimmasa asemassa oleville: palveluista leikataan, sosiaaliturvaa heikennetään ja maksuja korotetaan. Hallituksen omien arvioiden mukaan pienituloisten määrä kasvaa 120 000 ihmisellä, joista yli 30 000 on lapsia.

Arvoisa rouva puhemies! Tilanne on siis tämänkaltainen, mitä tuossa kerroin. Tänä onneksi kuulimme myös hallituspuolueitten kansanedustajilta, että talous lähtee parempaan suuntaan. Totta kai korostan, että kaikki sitä haluavat, että talous lähtee parempaan suuntaan, mutta kun realiteetti on se, että tänä päivänäkin myös minulle tulee viestiä tavan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

kansalaisilta siitä, että jää käteen 150 euroa kuukaudessa, jolla pitää elää, niin tilanne on todella karu.

Elikkä itse haluaisin nähdä niin, että tämä politiikka muuttuu siihen suuntaan, että jos ja kun sitä nousua nyt tulee — vaikka talouden ja työllisyyden puolelta — niin pystyttäisiin kuitenkin vastaamaan siihen tarpeeseen näitten kansalaisten osalta, mitä palautetta me kuulemme, että esimerkiksi 150 euroa kuukaudessa jää käteen, jolla pitää elää, niin saisimme näitten ihmisten elämää ja taloutta parannettua kuitenkin jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, nyt voitte kertoa. Nyt valitettavasti edustaja Garedeu on tuolla käytävällä, mutta kyllä hän varmasti lukee tämän.

15.59 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Olin Garedeu'lle sanomassa, kun hän tästä kuuden miljardin korkopotista sanoi, että se on edellisten hallitusten syytä: Täytyy kerata se, että tämä velkatilanne on semmoinen, että noin 200 miljardia on tällä hetkellä valtionvelka, josta ennen Marinin hallitusta oli yli 100 miljardia velkaa, Marinin hallituksen jälkeen pikkasen yli 150 miljardia ja tällä hetkellä noin 200 miljardia euroa. Tämä Orpon hallituksen velkataakka, velkataso valtiolla, tulee olemaan varmasti sitten noin 210 miljardia euroa, vähän yli. Ja näillä luvuilla kun katsotaan, niin puolet velasta oli ennen Marinin hallitusta, vajaa yksi neljäsosa Marinin hallituksen aikana ja tämän hallituksen aikana reilusti yli yksi neljäsosa. Nämä ovat faktalukuja, ja varmasti myös se korkokin jakaantuu suurin piirtein näitten lukujen mukaan. Tätä olisin edustajalle halunnut tässä todistaa myöskin, ja niistä luvuista ei pääse karkuun, ne ovat tätä päivää.

Arvoisa rouva puhemies! Se, mikä tässä huolestuttaa, on se, kun tämä julkisen talouden alijäämä on näin iso ja on laskettu myöskin työllisyyden kohentumiselle aika iso merkitys. Hallitus itse on laskenut noin 105 000 työllistä näillä toimenpiteillä, ja sen pitäisi vahvistaa julkista taloutta noin kahdella ja puolella miljardilla eurolla. Nyt tässä julkisen talouden suunnitelmassa sille ei ole voitu laskea mitään, ja näyttää siltä, että sitä toteutumaa ei tule näkyviin. On erittäin vaikeaa myöskin jatkossa todistaa, mikä tulee talouskasvusta tai mikä tulee joistain leikkaustoimenpiteistä, ja siitäkin varmaan tieteellisesti sitten jossain kohtaa käydään väantöä. Mutta tällä hetkellä niitä työpaikkoja ei ole tullut.

Työllisyysaste on kaksi ja puoli prosenttiyksikköä alempana kuin silloin, kun hallitus on aloittanut, ja tämä on tällä hetkellä sen osalta tilanne. Tämän vähän yli vuoden, karkeasti ottaen, aikana, mitä hallituskautta on jäljellä, toivon mukaan se kaksi ja puoli prosenttia palautuisi edes entiselle tasolle, mutta nyt näyttää siltä, ettei se palaudu sillekään tasolle, jolloin tämä sopeuttamistoimi ei tule toteutumaan.

Sitten jos katsotaan näitä työttömyyden lukuja, mistä vähän aiemmin jo kerkesin puhua.

Nuorisotyöttömyys: Tällä hetkellä alle 30-vuotiaita nuorisotyöttömiä on alle 80 000, tarkkaan ottaen taitaa olla 76 000 ja pikkasen päälle. Nuorisoseteleiden osalta, joita on lisätty kehysriihessä, niin että yhteensä niitä on nyt 50 miljoonaa euroa, se tarkoittaa vajaan 80 000 nuorisotyöttömän osalta toimenpiteitä, joissa 5 000—7 000 nuorta voisi saada jotain apua sillä setelillä. Totta kai sekin on hyvä, mutta ne mittaluokat ovat pieniä.

Sitten jos katsotaan pitkäaikaistyöttömiä: On 140 000 pitkäaikaistyötöntä, ja siihen ryhmään laitetaan 20 miljoonan panostus osaamissetelin osalta. No, miten montaa tämä 20 miljoonan osaamisseteli voi koskea? Jos laskisi vaikka 2 000 euron osaamissetelin mu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

kaan, joka on aika pieni, niin se tarkoittaisi noin 10 000:ta pitkäaikaistyötöntä, ja niitä on 140 000 tällä hetkellä.

Näitä mittaluokkia tässä haluan korostaa, että meidän pitäisi tehdä aktiivisempaa työllisyyspolitiikkaa ja koko ajan miettiä sitä, miten näiden 340 000 työttömän osaamistasoa voitaisiin nostaa työttömyyden ollessa ylöspäin ja madaltaa työllistämisen kynnyksiä, kun toivottavasti se talous lähtee kasvuun ja työpaikkoja syntyy.

Se, mikä tässä talouspolitiikassa on myös ollut ongelmallista, on se, että niitä avoimia työpaikkoja on todella vähän. Jokaista avointa työpaikkaa kohden on vähintään kymmenen työtöntä työnhakijaa, ja se on se suhde tällä hetkellä. On vaikea työllistyä työmarkkinoille, kun ei ole talouskasvua eikä ole ollut avoimia työpaikkoja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

16.05 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin jo tuossa debatissa, tämän julkisen talouden suunnitelman itse asiassa aika lailla valitettavin ominaisuus on se, että nämä suunnitelmavuodethan eivät voi toteutua esitetyssä muodossa. Suomalainen hyvinvointivaltio ei kestä tilannetta, jossa jo suunnitelmavuosina tulisimme siihen, että menojen ja tulojen välinen epäsuhde olisi vuodessa miltei 18 miljardia euroa. Jokainen tästä ymmärtää, että tulevina vuosina, tarkemmin sanottuna seuraavien eduskuntavaalien jälkeen, muodostettava hallitus joutuu kaikilta osin muuttamaan nyt käsittelyssä olevaa suunnitelmaa.

Sellaista alijäämäkehitystä, joka tässä julkisessa taloudellisessa suunnitelmassa esitetään, ei voi päästää toteutumaan. Sitä ei kestä meidän yhteiskunta, mutta ei sitä myöskään anna myöden nykyiset säännöt — eivät Euroopan unionin finanssipoliittiset säännöt, jotka meitä jo sitovat ja joihin jokainen eduskuntapuolue on sitoutunut, eikä sitä anna myöden myöskään kansallinen sääntely, josta olemme täällä yhdessä päättäneet ja josta lainsäädäntö on myös astunut voimaan.

Arvoisa puhemies! Tämä on liian vähälle huomiolle jäänyt tässä keskustelussa, että pelkästään Euroopan unionin finanssipoliittiset säännöt ja se, että olemme tammikuusta alkaen olleet alijäämämenettelyssä, rajoittavat meidän julkisten menojemme kasvupainetta tästä eteenpäin. Julkisten menojen kasvupaine on tässä julkisen talouden suunnitelmassa suurempi kuin nämä finanssipoliittiset säännöt ja alijäämämenettely ja korjaava netto-menopolku antavat myöden. Tämä julkisen talouden suunnitelma ei ole sopusoinnussa myöskään sen lainsäädännön kanssa, joka on todella astunut vuoden alusta voimaan ja jota varmasti kaikki ajattelisimme noudattavamme, kun sen taustalla on myös hyvinkin laaja parlamentaarinen sopimus velkaantumisen hidastamisesta.

Siksipä on syytä myös pöytäkirjaan todeta, että todella kaikki vuodet vuodesta 28 eteenpäin aika lailla tässä julkisen talouden suunnitelmassa menettävät merkityksensä. Mikään, mitä niille vuosille on määrärahoja tai muita toimenpiteitä suunniteltu, ei valitettavasti voi toteutua. Seuraava hallitus joutuu sovittamaan oman talouspolitiikkansa niihin raameihin, mitä Euroopan unionin finanssipoliittiset säännöt ja meidän kansalliset sääntömme edellyttävät, ja tältä osin aika lailla tuomaan eduskunnan käsittelyyn vuoden 27 syksyllä aivan toisen näköisen julkisen talouden suunnitelman kuin mikä nyt tällä kertaa meillä on käsittelyssä.

Siksipä toivoisin, että tällä samalla vakavuudella kaikki muutkin, myös hallituspuolueista, arvioisivat julkista taloutta ja tämän julkisen talouden suunnitelman paikkansapitävyyttä, koska valitettavasti tämä ei vain voi toteutua näin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

16.08 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Kun nykyinen hallitus aloitti viime eduskuntavaalien jälkeen, olivat takana ja taustalla voimakkaat lupaukset siitä, että nyt on oikea aika lopettaa julkinen velkaantuminen. Oli arvosteltu monta vuotta edellistä hallitusta, joka tarpoi kyllä poikkeuksellisen korona-ajan ja Ukrainan sodan aiheuttaman eurooppalaisen energiakriisin keskellä, siitä, että sopeutuksia ei ole kyetty tekemään, ja osittain, täytyy sanoa, hyvin aiheestakin arvioitu. Kyllähän silloin olisi pitänyt kyetä myös katsomaan kauemmas, että tulee vielä aika, jolloin rahalla on hinta ja velasta maksetaan korkoa. Siksi arvostelu oli varmasti kovaa, ja kaikki suomalaiset odottivat, että nyt muuttuu velan ottamisessa suunta Suomessa. Miten kävikään? Meillä on nyt käsittelyssä tämän hallituksen viimeinen poliittinen julkisen talouden suunnitelma. Ensi vuoden JTS, julkisen talouden suunnitelma, on tekninen, kun vaalit ovat edessä. Nyt olisi ollut viimeinen mahdollisuus näyttää, että ne puheet, jotka ovat olleet kovia, että me laitamme Suomen talouden kuntoon, edes jollakin tavalla toteutuisivat.

Onko velkaantumista hillitty? Ei, sitä on kiihdytetty. Mikä on tämän vuoden tilanne? Sitä otetaan ennätysmäärä taas, 13,4 miljardia. Kuinka suuri luku on 13,4 miljardia? Jos 13:een lisätään yksi nolla, se on 130 euroa. Sellainen summa saattaa jollakin olla lompassakin rahaa. Kun siihen lisätään viisi nollaa, päästään 13 miljoonaan. Vielä pitää lisätä kolme nollaa, että ollaan yhdeksässä nollassa yhteensä. Silloin puhutaan 13 miljardista. Se on niin suuri summa, että siihen 13 miljardiin mahtuisivat 12 kertaa poliisin vuotuiset määrärahat.

Entä sitten tämä suunnitelma, jonka hallitus tuo? Onko se niin, että nyt pysähtyy velan kasvu ensi vuonna ja seuraavina vuosina, vai onko se niin, että se jatkuu matalammalla tasolla tai korkeammalla tasolla? Hallituksen suunnitelma, jonka siis hallitus tuo tänne, ei oppositio, on se, että se velkaantuminen kiihtyy niin, että 2030 se on yli 17 miljardia. Siis piti alun perin kääntää velkaantuminen laskuun, pysäyttää se tai sanojen mukaan lopettaa, ja se ennätysmäisesti lähtee kasvamaan.

Kun tasavallan presidentti Niinistö 2024 avasi viimeisen kerran valtiopäivät, hän puheessaan kiinnitti tähän huomiota, että olisiko syytä puolueiden yhdessä sopia, miten talous lähdetään ohjaamaan oikealle uralle. Viime syksynä sovimme niin sanotusta velkajarrusta. Toivoimme, että hallituskin lähtisi noudattamaan sitä ja toisi suunnitelman, joka olisi sen mukainen, tai edes niin, että 27 lähdetäisiin aloittamaan tätä sopeutusta yhden skenaarion mukaan — tai kaksi taisi olla neljästä skenaariosta sellaisia, joissa lähdettiin jo miljardiluokalla sopeuttamaan ensi vuonna. Mutta ei, ei mitään. Kaikki jätetään tulevalle hallitukselle. Tehtiin järkeviä uudistuksia, ja niistäkin pukattiin lasku seuraavalle hallitukselle. Puolustusmenot kasvavat erittäin merkittävästi, ja nyt tehtiin tilausvaltuudet, mutta lasku seuraavalle hallitukselle. Ja kun postimerkkiä nuoltiin ja lähetettiin iso kirje seuraavalle hallitukselle ja kun tiputettiin kirje postiin, niin haukuttiin edellinen hallitus — kun itse ei olla kyetty hoitamaan sitä. Sitten täällä arvostellaan oppositiota, että mikä teidän vaihtoehto on.

Arvoisa puhemies! Voisin kysyä kansanedustajilta ja eduskunnalta: milloin Suomea on johdettu opposition taholta? Ei koskaan. Tämä on enemmistöparlamentarismi, jossa kulloinenkin hallitus määrittelee tahdin, ei oppositio. Kyllä oppositiossa voi esittää vaihtoehtoja ja voi vaikka seisoa käsillään, mutta sillä ei ole mitään merkitystä julkisen talouden hoidon kannalta. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Juuri näin!] On turha katsoa oppositio-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

ta. Katsotaan hallitusta. Oppositiossa voi olla puhdas ja aatteellinen, ja hallituksessa on aina ahdas ja puutteellinen, ja mitä siellä oppositiossa on tekemässä, kissanpoikia pesemässä. Ei siellä määritellä Suomen valtiontalouden suuntaviivoja, vaan ne tehdään hallituksessa. On aivan turha tulla hallituspuolueiden sanomaan, että no, antakaa te vaihtoehto. Nyt kysytään hallituksen vaihtoehtoa, ja sitten kun tulee se vaalien jälkeen seuraava hallitus, se esittää oman vaihtoehdonsa, ja sitä taas sen aikainen oppositio saa sitten arvioida ja arvostella. Eli jos tämän maan julkisen talouden hoidosta ei vastaa eikä huolehdi sen hetkinen hallitus, ei sitä tee kukaan muukaan, eivät tee yksityiset kansalaiset tai yritykset. Niitten tehtävä ei ole siitä huolehtia, vaan sen hetkisen hallituksen.

Sen takia olen huolissani, että kovia puheita puhutaan, kuinka talous pitää laittaa kuntoon ja pitää sitoutua velkajarruun, mutta sitten kun pitäisi tehdä toimenpiteitä, ei tehdä. Ei pidä pelätä opposition huutoa. Nehän arvostelevat, me arvostellaan tietenkin aina. Ei me olla loogisia, eikä tarvitsekaan olla, mutta hallituksen pitää olla looginen eikä opposition, koska se johtaa tämän maan politiikkaa ja kukaan muu sitä ei tee. Me ollaan perikadossa, jos ei kukaan, hallitukseen, ei tämä eivätkä tulevat, huolehdi tästä, ja sen takia tässä on syytä kyllä suomalaisilla huoleen. Kansalaiset eivät ole valmiita luopumaan mistään, mutta poliitikkojen pitää panna julkinen talous kuntoon. [Mika Kari: Veli todisti väkevästi!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

16.15 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Kun edustaja Lohi puheenvuorosaan myönsi tiettyä kritiikkiä edellistä, Marinin hallitusta kohtaan perustelluksi, haluan minäkin osaltani myöntää, että on totta, että nykyinen hallitus ei ole saavuttamassa asettamiaan keskeisiä talouspoliittisia tavoitteita, jotka liittyvät esimerkiksi velkaantumisen vauhdin hidastamiseen tai työllisyyden parantamiseen.

Kuitenkin tämä keskustelu on aika mielenkiintoiseksi mennyt. Kun eilen käsiteltiin lisäbudjettia ja kuuntelin sosiaalidemokraattien puheenvuoroja, muun muassa edustaja Lindén selvästi arvosteli hallitusta siitä, miksi lisäbudjetissa ei esitetä mitään keinoja, joilla voitaisiin hillitä velkaantumista ja sopeuttaa julkista taloutta ja vahvistaa julkisen talouden tasapainoa. Siis siitä arvosteltiin hallitusta. Kun tänä päivänä nyt, kun keskustelu on loppumassa, kuuntelin esimerkiksi edustaja Suhosen ja edustaja Lylyn puheenvuoroja, niin sikäli kuin oikein ymmärsin, edustaja Suhonen kaipasi lisää panostuksia sosiaaliin tulonsiirtoihin, kun hän kertoi ihmisistä, joille jää vain 150 euroa kuussa käteen arkisiin menoihin. Ja kun kuuntelin edustaja Lylyn puheenvuoroja, niin ymmärsin, että hän kaipaisi lisää panostuksia nuorten työllisyyden parantamiseksi ja yleensäkin työllisyyden parantamiseksi. Eli eilen vaadittiin hallitukselta toimia julkisen talouden vahvistamiseksi, velkaantumisen hidastamiseksi, ja tänään yön yli nukuttuaan sosiaalidemokraatit vaativat lisämenoja sinänsä hyviin tarkoituksiin, esimerkiksi sosiaaliin tulonsiirtoihin ja nuorten työllisyyden parantamiseksi.

Mitä sitten tulee edustaja Lohen puheenvuoroon, se oli hyvin mielenkiintoinen. Totta kai on oikein hallituksen puolelta ja hallituspuolueiden puolelta vaatia oppositiota esittämään vaihtoehdonsa. Se on ihan perusteltua. Ollaan menossa kohti eduskuntavaaleja, ja kun oppositio, ihan niin kuin edustaja Lohi sanoi, luonnollisesti arvostelee sitä, mitä hallitus tekee tai jättää tekemättä, ja huonoja tuloksia, niin on ihan perusteltua vaatia oppositiota kertomaan, millä tavoin heidän mielestään asioita olisi pitänyt hoitaa, ja ennen kaikkea, kun mennään kohti vaaleja, miten heidän mielestään vaalien jälkeen asioita pitäisi hoitaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

Tämä edustaja Lohen näkemys, ettei oppositiolta pidä vaatia loogisuutta, on mielestäni virheellinen. Kyllä oppositiolta voi vaatia ja pitääkin vaatia, niin ettei vasemmalla kädellä vaadita lisää menoja ja oikealla kädellä vaadita julkisen velan hidastamista. Kyllä loogisuutta voi ja pitää vaatia myös oppositiolta, vaikkei se asioista nyt päätäkään vaan hallitus päättää ja kantaa poliittisen vastuun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

16.18 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan taitavana puheenjohtajana tunnettu edustaja Lohi on myös taitava retorikko, ja hänen puheitaan on aivan sujuvaa kuunnella. Mutta ei se tosiaan aivan täysin poikkeuksellista ole, että Suomessakin ollaan tilanteissa, joissa myös oppositiosta käsin joudutaan kantamaan käytännössä sitä vastuuta, joka hallitukselle kuuluu, esimerkiksi viime vaalikauden lopussa sen jälkeen, kun hallituspuolueet olivat totaalaisesti riitautuneet keskenään. Itse asiassa riitautumisen syyhän oli hallituksen erimielisenä eduskuntaan tuoma saamelaiskäräjälaki. Sen jälkeenhän esimerkiksi tuolla suurella valiokunnassa hyvin usein, kun muodostettiin eduskunnan kantaa EU:ssa käsiteltävänä oleviin asioihin, kyllä nimenomaan opposition kanssa liittoutunut keskusta silloin muodosti ne Suomen kannat, ei niinkään hallituksen pääpuolueista koostunut vähemmistö.

Tämä nyt ei ollut muuta kuin tällainen kuriositeetti vain mainitakseni tähän edustaja Lohen sinänsä mainioon ja tärkeään puheeseen, jossa jaetaan se yhteinen huoli, joka meillä on todella tästä isänmaamme julkisen talouden tilanteesta. Myönnän sen, että hallituksen nyt tehdyt toimet olisivat tarvinneet paremman suhdannetilanteen voidakseen tuoda esimerkiksi ne lisätyöpaikat, jotka näillä tehdyillä rakenteellisilla toimilla laskennallisesti voidaan saavuttaa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä onkin mielestäni se kaikkein tärkein asia meidän kaikkien oivaltaa, että mikä on talouden rakenteen ja talouden suhdanteen ero. Euroopan unionikin arvioi, että Venäjän hyökkäyssota on kaikkein rujoimmin kohdellut EU-maista nimenomaan Suomen taloutta, ei välttämättä niinkään suorana talousvaikutuksena vaan heijastevaikutuksena sen kautta, että tärkein vientimaamme Saksa, sanotaanko perinteisesti tärkein vientimaamme Saksa, on kärsinyt niin rajusti tästä sodasta. Saksan lama on aiheuttanut lamaanantuneen tilanteen myös Ruotsin ja Viron talouteen, jotka ovat aivan kiinteästi kytköksissä Suomen talouteen, ja näitten kerrannaisvaikutusten kautta nimenomaan Suomi on se Euroopan maa, joka on taloudellisesti kaikkein eniten kärsinyt tästä Venäjän hyökkäyssodasta. Totta kai sillä, että sota on jo tuossa Suomenlahden pohjukassa, on varmasti ollut suoriakin vaikutuksia, koska talous on hyvin pitkälle psykologiaa.

Mutta nyt on hienoa, että Suomessakin on nähty talouden käänne ja ne rakenteiden uudistamiset, joita tämä pääministeri Orpon hallitus on tehnyt, pääsevät varmasti joko toivotavasti pikemmin tai vähintään myöhemmin puhkeamaan siihen kukkaan, joka todella sitten tuo myöskin sen julkisen talouden tuloksen, jolla varmistetaan, että verotulot lähtevät kasvuun ja sitä kautta julkisen talouden tasapaino paranemaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

16.21 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Edellä hyvässä puheenvuorossa edustaja Auton mainitsema kukka, jonka pitäisi puhjeta, taitaa lakaistua ennen kuin lopputulosta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

näemme. Nimittäin... [Mika Kari: Ruiskukka! — Naurua] — Niin, lieneekö se ruiskukka-kin kyseessä? Mutta vaikka kuinka kukan toivomme puhkeavan tai kukkivan, niin tilannehan on se, että me saimme valtiovarainvaliokuntaan selvityksen hallituksen työelämäuudistuksista. Merkittävää osaa, itse asiassa valtaosaa, keskustahan on tukenut. Mutta ovatko ne vaikuttavia toimia, jos hallitus itse tuo suunnitelman, jonka ohessa todetaan, että 105 000 työpaikasta ensimmäiset 18 000 syntyvät vuonna 2030 [Lauri Lyly: Juuri näin! — Timo Suhonen: Juuri näin!] ja loput 87 000 jäävät kauas 2030-luvulle toteutuakseen? On tietenkin hyvä, jos ne toteutuvat silloin, mutta jotenkin tässä on nyt sitten ollut kello jollakin väärässä, kun näitä on tehty. Meillähän on nytten tämä kriisi päällä, ja nyt pitäisi tehdä toimia, jotka nyt tähän pureutuvat.

Edustaja Zyskowitz oli oikeassa siinä, että kyllä parhaimmillaan oppositiopuolueiden pitäisi vaihtoehtoisissaan kyetä loogisiin ratkaisuihin ja puheenvuorojenkin olla sillä tavalla loogisia, että ne eivät ole ristiriitaisia keskenään niin, että vaaditaan tänään menojen säästämistä ja samalla sitten seuraavana päivänä tai samana päivänä pitää lisätä jonnekin menoja. Mutta vaikka oppositio tekisi kuinka hienon vaihtoehtobudjetin, lopulta hallituksen päätökset ratkaisevat, mihin Suomen suunta menee. Ja sen lupaan teille, että tulevassa vaihtoehtobudjetissa keskusta tulee esittämään miljarditasolla tasapainoa parantavan vaihtoehtobudjetin tulevalle vuodelle — miljarditasolla — ja sitä ei ole rakennettu kovin kevyelle pohjalle. Sen voin tässä jo luvata.

Nimittäin kyllähän se suurin ongelma, miksi nämä nettosopeutukset jäävät näin matalalle tasolle — 2,8 miljardiin, vaikka kymmenestä on puhuttu — johtuu siitä, että ensinnäkin on lisätty kuluja toisaalle, vaikka on säästöjäkin tehty, mutta ennen kaikkea on tehty aika tehottomia veronalennuksia. En arvostele tässä tuloveronalennuksia niinkään. Me olisimme hieman eri tavalla niitä kohdentaneet, mutta ymmärrämme ne. Mutta tulevasta, ensi vuotta koskevasta yhteisöveron alennuksesta hallituksen esityksessäkkin todetaan, että hyvin pitkälläkään aikavälillä se ei maksa itseään takaisin kuin korkeintaan 45-prosenttisesti. Kannattaako siis tehdä semmoisia? Eihän se ole kasvutoimi. Senhän pitäisi olla yli 100 prosenttia, että se olisi kasvutoimi julkiselle taloudelle. Mutta jos arvioidaan, että se on 38 tai 45 prosenttia, vai mitä ne luvut olivat, sitä luokkaa, joka maksaa itsensä takaisin, niin sehän on viime kädessä vain kustannus, joka valuu pitkälti vanhoihin, kypsässä vaiheessa oleviin suuryrityksiin, joista menee sitten osinkojen kautta ulkomaille hyöty.

Eli ei meillä olisi nyt varaa tämmöisiin — puhumattakaan sellaisista puheista, että me lupaamme ensi kaudella vielä miljardiluokan veronalennuksia tänne suomalaisille. Näitähän on tosi kivoja luvata, mutta kuka huolehtii julkisesta taloudesta, jos tämmöisiä lähdetään tekemään? Aivan vastuutonta puhetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.25 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hienoa, että edustajat Zyskowitz ja Autto ovat täällä paikalla, kun tätä keskustelua käydään. Täällä oli vähän aikaa niin, ettei ollut ketään hallituspuolueista, ja nyt on paikalla.

Ensinnäkin tässä on kysymys tietenkin niistä valinnoista, mihin kohdennetaan toimenpiteitä ja millä on vaikuttavuutta. Niin kuin edustaja Lohi tuossa hyvin toi esiin, näillä työllistämistoimilla sitä ei ole pystytty näyttämään, ja jos jotain pystytään näyttämään, niin se on vuonna 2030. Muistan, kuinka paljon tässä salissa syksyllä 23 luvattiin, että seuraavana vuonna on 60 000—65 000 työpaikkaa syntynyt. Sitten keskustelu muuttui sellaiseksi, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2026 vp

no, keskipitkällä aikavälillä, ja nyt puhutaan, että pitkällä aikavälillä. Kukaan ei pysty enää tulevaisuudessa sanomaan, millä toimenpiteillä mikäkin työpaikka on syntynyt.

Sitten oli panostuksia työllistymiseen ja osaamisen nostamiseen. Kysymys on, laitetaanko me niihin esimerkiksi nyt tämä yhteisöveron lasku, joka tehtiin vuoden pikavipillä vuotta 27 koskien, ja sen jälkeistä rahoitusta ei ole: onko se oikea toimenpide? Toinen esimerkki: YEL-uudistus, joka laitettiin niin, että sille tulee 90 miljoonaa vuodessa, valtion menot kasvavat. 600 miljoonasta 700 miljoonaan euroon vuositasolla tulevat olemaan YELin kulut. Kun tehtiin toinen eläkeuudistus, niin piti saada julkiseen talouteen tasapainotusta, ja sitä tuli kaksi miljardia euroa pitkällä juoksulla eli TyELin osalta. Miksi ei toteuteta samalla tavalla kaikkia uudistuksia, kun haetaan eläkeuudistuksia? Tällaisista asioista nämä näkemyserot varmasti tulevat.

Näin niukassa tilanteessa, missä valtio on tällä hetkellä, pitäisi jokainen euro ja verokohdentaminen tehdä niin, että sillä oikeasti saataisiin aikaiseksi semmoisia tuloksia, että ihmiset työllistyvät eikä vietäisi pienituloisten ja muitten elämisen mahdollisuuksia. Nytkin taisivat Kelan tiedot olla, että 600 miljoonaa olivat Kelan menot kasvaneet. Se kertoo, että toimeentulotuella ja työttömyysturvalla on entistä enempi ihmisiä, ja se kertoo tästä politiikan epäonnistumisesta, että kun toisaalta leikattiin, niin sitten he siirtyivät toiselle luukulle.

Tällaisista asioista me täällä varmasti väittelemme, mitkä ovat oikeita kohdennuksia ja mitkä eivät. Sitten on se, luvataanko seuraavalle kaudelle nuo toimenpiteet, joita tässäkin on ohjelmissa luvattu, että perintö- ja lahjaveroa pitää vapauttaa ja laskea ja niin poispäin: onko rahaa siellä seuraavalla kaudella tällaisia asioita tehdä, vai olisiko tärkeämpiä asioita yhteiskunnassa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.28 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kokenut, arvostamani edustaja Zyskowicz aivan oikein havainnoi äsken omassa puheenvuorossaan sen, että täällä toisaalta sosiaalidemokraattien puolelta on tullut toiveita siitä, että enemmän sopeutusta ja enemmän tulopuolta, ja sitten toisaalta, kuten minäkin tänään puhuin siitä, että toimeentulotuen ja sosiaaliturvan varassa elävien ihmisten toimeentuloon pitäisi satsata. Näinhän se on.

Sen verran totean näistä meidän SDP:n puolelta tulleista sopeutuslisätoiveista, että muun muassa yhteisöveron laskun peruminen on ollut yksi tämmöinen. Vajaa miljardi euroa olisi sieltä saatavaa. Tämä on ollut yksi meiltä, mitä olemme vaatineet ja esittäneet. Toisaalta minun esitykseni ja toiveeni on, että niille, keillä jää 150 euroa käteen elämiseen kuukaudessa, kyllä pitäisi saada parannusta, ja penäisin sitä parannusta sillä, kun täällä hallituspuolueitten kansanedustajat ovat tänäänkin useissa puheenvuoroissa todenneet, että talous lähtee kasvuun, työllisyys lähtee kasvuun ja asiat lähtevät parempaan suuntaan talouden osalta. Silloin minulla herää kysymys, olisiko viimeistään silloin aika parantaa näitten ihmisten toimeentuloa, jotka elävät 150 eurolla kuukaudessa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.